

На основу члана 50. став 1. Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС”, број 73/19) и члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС, 44/14 и 30/18-др. закон), на предлог Министарства финансија,

Влада доноси

З А К Л Ј У Ч А К

1. Усваја се Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2021. години, који је Савет Комисије за контролу државне помоћи усвојио на седници одржаној 22. марта 2023. године, који је саставни део овог закључка.

2. Овај закључак, ради реализације, доставити Министарству финансија и Комисији за контролу државне помоћи.

05 Број: 401-2698/2023

У Београду, 30. марта 2023. године

В Л А Д А

Тачност преписа оверава
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

ПРЕДСЕДНИК

Ана Брнабић, с.р.

Република Србија
КОМИСИЈА ЗА КОНТРОЛУ
ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ
Број: 401-00-00004/2022-01/3
Датум: 22. март 2023. године
Сремска 3-5, Београд

ИЗВЕШТАЈ О ДОДЕЉЕНОЈ ДРЖАВНОЈ ПОМОЋИ У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ У 2021. ГОДИНИ

Март 2023. године

РЕЗИМЕ ИЗВЕШТАЈА ЗА 2021. ГОДИНУ

Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији за 2021. годину сачињен је на основу Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 73/19) и у складу са Правилником о облику и садржини годишњег извештаја о додељеној државној помоћи („Службени гласник РС“, бр. 41/21 и 60/21).

Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији за 2021. годину представља аналитички преглед додељене државне помоћи у тој години, а ради свеобухватности прегледа и праћења кретања, приказани су и упоредни подаци за 2019. и 2020. годину.

Извештај се заснива на подацима који су прикупљени од давалаца државне помоћи (јединица локалне самоуправе, покрајинских органа и управа, као и државних органа и органа државне управе). Од укупног броја јединица локалне самоуправе (174), 107 јединица је доставило извештаје од којих је 75 додељивало државну помоћ и у складу са тим доставило податке о додељеној државној помоћи који су збирно приказани у извештају за 2021. годину. Преосталих 67 јединица локалне самоуправе није доставило своје податке за потребе израде извештаја за 2021. годину.

Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији за 2021. годину садржи податке о државној помоћи намењеној подстицању индустрије и услуга (сектор индустрије и услуга) али и помоћ додељену за подстицање пољопривредне производње (сектор пољопривреде). Помоћ додељена сектору пољопривреде приказана је само у подацима о укупно додељеним износима помоћи, с обзиром на то да се одредбе Закона о контроли државне помоћи не односе на помоћ (подстицаје) у пољопривреди и рибарству. Такође, дат је приказ и *de minimis* помоћи коју су даваоци доделили јер се она у анализи података приказује посебно.

Учешће државне помоћи у бруто домаћем производу (у даљем тексту: БДП) 2021. године је 3,54%, док је учешће државне помоћи у БДП у 2020. години износило 4,96%, а у 2019. години 2,04%. У апсолутном износу, државна помоћ је додељена у укупном износу од 221.876 милиона динара (1.887,6 милиона евра¹), док је у 2020. години државна помоћ додељена у укупном износу од 272.683 милиона динара (2.319 милиона евра), а у 2019. години у износу од 110.724 милиона динара (939,6 милиона евра).

¹Народна банка Србије, просечан званични средњи курс динара према еру за 2021. годину износи ЕУР 1 = РСД 117,5733

Сектору пољопривреде 2021. године додељена је помоћ у апсолутном износу од **40.897** милиона динара (347,8 милиона евра), што у односу на 2020. годину чини приближно једнак износ с обзиром да је тада ова помоћ износила 41.891 милион динара, а у односу на 2019. годину представља увећање за 20%. Учешће ове помоћи у укупно додељеној државној помоћи 2021. године износило је 18,4%, док је 2020. и 2019. године износило 15,4%, односно 30,7%. Помоћ која се додељује сектору пољопривреде се наводи у укупном износу с обзиром да се одредбе Закона о контроли државне помоћи не односе на помоћ (подстицаје) у пољопривреди и рибарству у складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 83/08).

Државна помоћ је додељена сектору индустрије и услуга 2021. године у апсолутном износу од 117.401 милиона динара (999,0 милиона евра). Учешће ове помоћи у укупно додељеној државној помоћи 2021. године је износило 52,9%, 2020. године 30,2%, а 2019. године 69,3%. Ова помоћ у односу на 2020. годину бележи раст.

Као посебна категорија државне помоћи од 2020. године се бележи и анализира помоћ коју су даваоци доделили ради отклањања и умањења последица изазваних пандемијом заразне болести COVID-19. Ова врста државне помоћи је први пут обрађена у извештају за 2020. годину. У 2021. години ова помоћ је додељена у апсолутном износу од 63.578 милиона динара (540,8 милиона евра). Учешће ове помоћи у 2021. години у укупно додељеној државној помоћи је износило 28,7%. Ова помоћ у односу на 2020. годину бележи умањење.

Садржај

1. УВОД.....	6
1.1. Дефинисање основних појмова.....	7
1.2. Критеријуми државне помоћи.....	8
1.3. Услови под којима одређене мере не представљају државну помоћ.....	9
1.4. Усклађена државна помоћ.....	11
1.4.1 Увек усклађена државна помоћ (Члан 5. став 1. Закона).....	11
1.4.2. Државна помоћ која може бити усклађена (Члан 5. став 2. Закона).....	11
1.5. Шема државне помоћи и индивидуална државна помоћ.....	12
1.6. Методологија израде извештаја о додељеној државној помоћи.....	12
2. ПРЕГЛЕД ПОДАТАКА ДОБИЈЕНИХ ОД ДАВАЛАЦА ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ.....	16
2.1. Подаци прикупљени од јединица локалне самоуправе и покрајинских органа и управа.....	16
2.1.1. Подаци прикупљени од јединица локалне самоуправе.....	16
2.1.2. Подаци прикупљени од покрајинских органа и управа.....	18
2.1.2.1. Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама.....	18
2.1.2.2. Покрајински секретаријат за привреду и туризам.....	19
2.1.2.3. Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу.....	20
2.2. Подаци прикупљени од државних органа и органа државне управе.....	21
2.2.1. Кабинет министра за иновације и технолошки развој.....	21
2.2.2. Министарство културе и информисања.....	21
2.2.3. Министарство културе и информисања - Филмски центар Србије.....	24
2.2.4. Министарство привреде - Развојна агенција Србије.....	24
2.2.5. Министарство привреде.....	25
2.2.6. Министарство привреде - Фонд за развој Републике Србије.....	27
2.2.7. Министарство трговине, туризма и телекомуникација.....	28
2.2.8. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.....	29
2.2.9. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања - Национална служба за запошљавање.....	30
2.2.10. Министарство заштите животне средине.....	30
2.2.11. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.....	31
2.2.12. Министарство рударства и енергетике.....	32
2.2.13. Министарство просвете, науке и технолошког развоја - Фонд за иновациону делатност.....	32

2.2.14. Министарство државне управе и локалне самоуправе.....	33
2.2.15. Министарство финансија.....	33
2.2.16. Министарство финансија - Управа царина.....	34
2.2.17. Министарство финансија - Пореска управа.....	34
2.2.18. Републичка дирекција за имовину.....	35
2.2.19. Координационо тело Владе Републике Србије за Прешево, Бујановац и Медвеђу.....	35
2.2.20. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде.....	35
2.2.21. Министарство за бригу о селу.....	36
3. АНАЛИЗА ПРИКУПЉЕНИХ ПОДАТАКА.....	37
3.1. Државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље у периоду 2019-2021. година.....	37
3.2. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године по категоријама.....	41
3.2.1. Хоризонтална државна помоћ.....	46
3.2.2. Државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса.....	51
3.2.3. Секторска државна помоћ.....	52
3.2.4. Регионална државна помоћ за улагање.....	53
3.2.5. COVID-19 мере државне помоћи.....	54
3.3. Инструменти додељене државне помоћи у 2021. години у Републици Србији.....	56
3.3.1. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2021. године према инструментима доделе.....	59
3.3.1.1. Субвенције.....	60
3.3.1.2. Порески подстицаји.....	60
3.3.1.3. Повољни кредити.....	60
3.3.1.4. Остало.....	61
3.3.1.5. Гаранције.....	61
3.3.1.6. Отпис дуга.....	61
4. ПОМОЋ МАЛЕ ВРЕДНОСТИ (<i>de minimis</i> помоћ).....	62
5. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	64

1. УВОД

Комисија за контролу државне помоћи (у даљем тексту: Комисија) је самостална и независна организација која у складу са Законом о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 73/19) врши јавна овлашћења и има статус правног лица.

Савет Комисије је у току 2021. године одржао 64 седнице, на којима је донето укупно 337 аката. Од наведеног броја 130 аката чине решења о утврђивању постојања и оцени усклађености државне помоћи и 22 решења којима се обуставља поступак. Такође, 10 аката се односи на дата мишљења о усклађености прописа, по једно обавештење се односило на обавезу усклађивања са Законом и на поднету иницијативу, док се 52 обавештења односило на потребу пријаве државне помоћи и 88 обавештења о достављеним упитима електронским путем. Савет Комисије је у 17 случајева одлучивао закључцима којима је тражена допуна документације, док је одговорено на остала питања у 11 случајева. Одговори на захтеве за приступ информацијама од јавног значаја дати су у 5 случајева.

У односу на претходне извештајне периоде, приметан је тренд јачања свести код давалаца државне помоћи о потреби благовремене и уредне пријаве државне помоћи. Без обзира на овакав тренд, неопходно је и даље јачање свести давалаца државне помоћи о обавези правовременог подношења пријаве државне помоћи, а све у циљу да би се број поступака накнадне контроле свео на минимум.

Споразумом о стабилизацији и придруживању (Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС – Међународни уговори“, број 83/08 - у даљем тексту: ССП)), чланом 73. став 5, Република Србија је ради обезбеђивања транспарентности у области државне помоћи, преузела обавезу да надлежним институцијама Европске уније редовно доставља годишњи извештај о државној помоћи, следећи методологију и приказ који је садржан у прегледу државне помоћи Европске уније.

Комисија сачињава годишњи извештај о додељеној државној помоћи у претходној години најкасније до трећег квартала текуће године на основу података прикупљених од давалаца државне помоћи и доставља га Влади на усвајање. Рок за достављање података је најкасније до 15. јуна текуће за претходну годину², међутим ради објективности и свеобухватности годишњег извештаја Комисија прихвата и достављене податке након прописаног рока.

² Члан 50. став 2. Закона

Методологија израде годишњег извештаја о додељеној државној помоћи прописана је Правилником о облику и садржини годишњег извештаја о додељеној државној помоћи чији је саставни део Образац 1 -- Табела о додељеној државној помоћи ДДП.

Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији за 2021. годину (у даљем тексту: Извештај за 2021. годину) је 18. по реду годишњи извештај који је до сада сачињен³, али 11. израђен у складу са методологијом Европске уније.

1.1. Дефинисање основних појмова

Државна помоћ

Представља сваки стварни или потенцијални јавни расход или умањено остварење јавног прихода коју додељује давалац државне помоћи у било ком облику, којом се одређени учесник на тржишту ставља у повољнији положај у односу на конкуренте или се даје предност производњи одређене робе и/или услуга, којом се нарушава или постоји опасност од нарушавања конкуренције на тржишту и утиче на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније (члан 3. став 1. Закона).

Давалац државне помоћи

Надлежни орган Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, или свако правно лице које управља и/или располаже јавним средствима и додељује државну помоћ у било ком облику (члан 4. став 1. Закона).

Корисник државне помоћи

Учесник на тржишту, односно свако правно и физичко лице које обавља економску делатност, тј. делатност производње или промета робе или пружања услуга на тржишту а коме се додељује државна помоћ у било ком облику (члан 4. став 2. Закона). Довољно је доказати да корисник државне помоћи обавља економску активност и да послује на тржишту, при чему „природа“ корисника није релевантна, јер чак и непрофитне организације могу узети учешће у економским активностима, односно могу бити корисници државне помоћи.

³ Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2006. години је аналитички (упоредни) преглед додељене државне помоћи у 2004, 2005. и 2006. години, www.kkdp.gov.rs

1.2. Критеријуми државне помоћи

Да би нека мера представљала државну помоћ, потребно је да су кумулативно испуњена следећа четири критеријума:

- 1) државна помоћ се додељује из јавних средстава (пренос јавних средстава),
- 2) државна помоћ се додељује на селективној основи (селективност),
- 3) корисник или корисници државне помоћи стичу повољнији положај у односу на остале конкуренте на тржишту (економска предност) и
- 4) државна помоћ нарушава или прети да наруши конкуренцију на тржишту и утиче на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније.

Пренос јавних средстава

Приликом доделе државне помоћи врши се пренос средстава из републичког, покрајинског или локалног буџета. Јавна средства укључују и државне фондове којима управља држава, кроз приватне или јавне институције и који су под контролом државе, уколико њихова средства потичу из државног буџета или уколико је том фонду дато дискреционо право да одлучује о коришћењу прикупљених средстава.

У складу са наведеним, правила о додели државне помоћи не односе се само на државу, односно републику, аутономну покрајину и јединице локалне самоуправе, већ и на сва правна лица која имају јавна овлашћења и/или која су под контролом државе, односно која управљају и/или располажу јавним средствима.

Осим стварних и потенцијалних јавних расхода, државном помоћи сматра се и умањено остварење јавног прихода.

Селективност

Селективност разликује државну помоћ од општих мера економске политике, које се примењују на све учеснике на тржишту и све секторе у једној држави, као што су опште фискалне мере, опште смањење пореских или каматних стопа и сл. Селективност постоји, на пример, када се подстиче само једна врста делатности, подручје или је државна помоћ намењена само једној врсти учесника на тржишту (избор се у зависности на величину, промет, број запослених и др.).

Стога, да би се нека мера сматрала државном помоћи, она мора бити селективна, односно да за ефекат има довођење појединих учесника на тржишту у повољнији

положај у односу на конкуренте или подстицање производње поједине робе или пружања појединих услуга.

У случају шема државне помоћи, критеријум селективности је испуњен уколико се шема државне помоћи примењује само на одређене привредне делатности или одређен подручја Републике Србије.

Економска предност

Државна помоћ омогућава кориснику, тј. учеснику на тржишту стицање повољнијег положаја на тржишту у односу на конкуренте, који он не би могао да оствари из свог текућег пословања да није користио ту државну помоћ.

Утицај на конкуренцију и трговину са ЕУ

Мера која испуњава претходно наведене критеријуме има стварни или потенцијални утицај на ограничавање конкуренције и самим тим представља државну помоћ.

Државна помоћ може утицати на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније ако корисник државне помоћи има прекогранични домет са својим производима или ако државна помоћ има позитиван или негативан утицај на потенцијалне инвеститоре односно њихов улазак на тржиште.

Потребно је истаћи да уколико није испуњен један од наведених критеријума, будући да се морају кумулативно испунити, мера којом се додељују јавна средства неће се сматрати за меру државне помоћи.

1.3. Услови под којима одређене мере не представљају државну помоћ

Помоћ која се додељује за обављање некономских делатности које су у искључивој надлежности Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као што су војска, полиција, безбедност и контрола авио саобраћаја, надзор против загађења, и других сличних облика искључиве или поверене надлежности, не представља државну помоћ.

Поред наведених околности, у ситуацији када се помоћ додељује за спровођење економских делатности а нису кумулативно испуњени одговарајући критеријуми (довољно је да један од четири критеријума за утврђивање државне помоћи није испуњен), конкретна мера не представља државну помоћ. Закон је навео примере конкретних ситуација када мера не доводи до економске предности учесника на

тржишту (члан 6. Закона) или се таквом мером не нарушава конкуренција (члан 8. Закона), сходно чему није могуће утврдити постојање државне помоћи.

Наиме, члан 6. Закона прописује да накнада за обављање услуге од општег економског интереса не омогућава предност учеснику на тржишту који је прима, те самим тим и не представља државну помоћ ако испуњава следеће услове:

1) одговарајућим актом (законом, одлуком, уговором и сл.) учеснику на тржишту је поверена обавеза обављања одређене услуге од општег економског интереса, уз јасно дефинисан обим и садржај те услуге;

2) параметри на основу којих се израчунава висина накнаде утврђени су унапред на објективан и транспарентан начин;

3) висина накнаде не премашује износ неопходан за покривање свих или дела трошкова који су настали при извршењу обавезе обављања услуге од општег економског интереса, узимајући у обзир релевантне приходе који су остварени обављањем те услуге и разумну добит;

4) ако је учесник на тржишту коме је поверена обавеза обављања одређене услуге од општег економског интереса изабран у конкурентном поступку јавног надметања чиме се постиже одређивање најадекватније накнаде за обављање те услуге, или, ако учесник на тржишту није изабран у конкурентном поступку јавног надметања, накнада је одређена на основу анализе трошкова (узимајући у обзир и приход и разумну добит) које би приликом обављања одређене услуге од општег економског интереса имао типични учесник на тржишту којим се добро управља, који располаже потребним средствима и остварује позитивне финансијске резултате пословања.

Исти члан прописује и ситуацију када трансакција не садржи државну помоћ, односно ако се надлежни орган Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и свако правно лице које управља и/или располаже јавним средствима понаша у складу са уобичајеним тржишним околностима у конкретnoj ситуацији, на начин како би се понашао типични учесник на тржишту у приватној својини, сходно условима и критеријумима које ближе уређује Комисија.

На исти начин и гаранција коју надлежни орган Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и свако правно лице које управља и/или располаже јавним средствима даје у складу са тржишним условима не омогућава предност учеснику на тржишту, односно представља државну помоћ.

Закон је у члану 8. истакао околност када додела средстава не ограничава или нарушава конкуренцију на тржишту, самим тим не испуњава неопходан критеријум за утврђивање постојања државне помоћи. Помоћ мале вредности (*de minimis* помоћ) је помоћ која нема значајан утицај на нарушавање конкуренције на тржишту и на трговину између

Републике Србије и земаља чланица Европске уније, под условом да не прелази одређени износ (новчани праг) који је ближе уређен подзаконским актима.

1.4. Усклађена државна помоћ

Законом су у члану 5. предвиђене околности у којима се државна помоћ сматра да је усклађена, сходно чему је направио јасну разлику између увек усклађене државне помоћи и државне помоћи која може бити усклађена уколико су испуњени одговарајући услови и критеријуми најчешће ближе прописани подзаконским актима.

1.4.1 Увек усклађена државна помоћ (Члан 5. став 1. Закона)

Увек усклађену државну помоћ представља помоћ која је социјалног карактера, намењена потрошачима без дискриминације у односу на порекло робе, односно производа, који чине конкретну помоћ, односно помоћ која се додељује ради отклањања штете проузроковане природним непогодама или у другим ванредним ситуацијама у складу са законом којим се уређује смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама.

1.4.2. Државна помоћ која може бити усклађена (Члан 5. став 2. Закона)

Државна помоћ може бити усклађена ако се додељује ради:

- 1) унапређења економског развоја подручја у Републици Србији са изузетно ниским животним стандардом или са високом стопом незапослености;
- 2) отклањања озбиљног поремећаја у привреди Републике Србије или извођења одређеног пројекта од посебног значаја за Републику Србију и државу чланицу Европске уније;
- 3) унапређења развоја одређених привредних делатности или одређених привредних подручја у Републици Србији, ако се тиме не утиче на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније;
- 4) унапређења заштите и очувања културног наслеђа, ако се тиме не нарушава или постоји опасност од нарушавања конкуренције на тржишту и утиче на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније.

Услови и критеријуми у односу на које се оцењује усклађеност су ближе прописани подзаконским актима⁴.

⁴ О подзаконским актима више погледати интернет страницу [Подзаконски акти \(kkdp.gov.rs\)](http://Podzakonski.akti.gov.rs)

1.5. Шема државне помоћи и индивидуална државна помоћ

Шема државне помоћи

Представља скуп свих прописа који чине основ за доделу државне помоћи корисницима који нису унапред одређени (познати), односно нацрта, или предлога прописа, који ће по доношењу представљати основ за доделу државне помоћи корисницима који нису унапред одређени - познати (члан 3. став 2. Закона).

Индивидуална државна помоћ

Представља помоћ која се додељује на основу акта даваоца државне помоћи унапред одређеном кориснику или помоћ индивидуалном кориснику која се додељује на основу шеме државне помоћи, а за коју постоји обавеза пријаве на основу Закона (члан 3. став 3. Закона).

1.6. Методологија израде извештаја о додељеној државној помоћи

Методологија годишњег извештаја укључује начин прикупљања податка, приказивања државне помоћи и инструмената доделе у односу на њихову врсту, као и начин обраде и анализе података прикупљених од јединица локалне самоуправе, покрајинских органа и управа, као и државних органа и органа државне управе.

- Прикупљање података о додељеној државној помоћи

Давалац државне помоћи дужан је да води евиденцију о додељеној државној помоћи и Комисији достави до 15. јуна текуће за претходну годину неопходне податке за сачињавање извештаја. За тачност и истинитост достављених података одговара давалац. Годишњи извештај о додељеној државној помоћи Комисија усваја најкасније до трећег квартала текуће године за претходну годину и подноси га Влади на усвајање.

Правилником о облику и садржини годишњег извештаја о додељеној државној помоћи (у даљем тексту: Правилник) прописан је начин на који се подаци прикупљају. Наиме, подаци се достављају на Обрасцу 1 – Табела о додељеној државној помоћи ДДП, који садржи: податке о даваоцу и корисницима државне помоћи, актима којима се додељује индивидуална државна помоћ или шемама државне помоћи, правном основу за доношење акта или шеме (ако није пропис), податак о броју и датуму акта којим се додељује појединачна државна помоћ ако се додељује на основу шеме, податак да ли је Комисија оценила акт или шему и ако јесте податак о броју решења/другог акта Комисије, податак о додељеном износу државне помоћи, категорији (врсти) државне помоћи, инструменту доделе, извору финансирања и трајању државне помоћи.

- Приказ државне помоћи у односу на врсту помоћи

Чланом 4. Правилника прописано је да се државна помоћ разврстава, зависно од циља и износа додељене државне помоћи, према следећим категоријама/врстама:

1. Регионална државна помоћ:
 - 1.1. регионална државна помоћ за улагање,
 - 1.2. регионална оперативна државна помоћ,
2. Хоризонтална државна помоћ:
 - 2.1. државна помоћ за микро, мала и средња правна лица,
 - 2.2. државна помоћ за приступ финансирању за МСП,
 - 2.3. државна помоћ за истраживање, развој и иновације,
 - 2.4. државна помоћ за усавршавање,
 - 2.5. државна помоћ за запошљавање,
 - 2.6. државна помоћ ради отклањања штетних последица проузрокованих одређеном природном катастрофом,
 - 2.7. државна помоћ за спортску и вишенаменску рекреативну инфраструктуру,
 - 2.8. државна помоћ за локалну инфраструктуру,
3. Секторска државна помоћ:
 - 3.1. државна помоћ за заштиту животне средине и у сектору енергетике,
 - 3.2. државна помоћ у сектору културе и информисања,
 - 3.3. државна помоћ у сектору саобраћаја,
 - 3.4. државна помоћ за затварање рудника угља,
4. Државна помоћ за санацију и реструктурирање,
5. Државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса,
6. Остало.

- Приказ инструмената доделе државне помоћи у односу на врсту

Државна помоћ може се доделити у различитим облицима који се за потребе ове области називају инструменти доделе државне помоћи.

Чланом 3. став 4. Закона предвиђено је да се државна помоћ може доделити путем следећих инструмената:

- 1) субвенција (бесповратна средства) или субвенционисана каматна стопа на кредите,
- 2) фискална олакшица (умањење или ослобођење од плаћања пореза, доприноса, царина и других фискалних дажбина),

- 3) гаранција државе, сваког правног лица које располаже и/или управља јавним средствима или другог даваоца државне помоћи, дата по условима повољнијим од тржишних,
- 4) одрицање од добити и/или дивиденде државе, локалне самоуправе или правног лица које управља или располаже јавним средствима,
- 5) отпис дуга према држави, локалној самоуправи или правном лицу које управља или располаже јавним средствима,
- 6) продаја или коришћење имовине у јавној својини по цени нижој о тржишне,
- 7) куповина или коришћење имовине по цени вишој од тржишне од стране државе, локалне самоуправе или правног лица које управља или располаже јавним средствима,
- 8) друге инструменте у складу са Законом.

Државна помоћ која се додељује кроз претходно наведене инструменте се мора транспарентно исказати кроз новчану противвредност, која за циљ поред транспарентности државне помоћи утиче и на кумулацију државне помоћи.⁵ Давалац је дужан да државну помоћ која се додељује у облику бесповратних средстава изражава у бруто износу, тј. износу пре одбитка пореза и других накнада. Ако се државна помоћ не додељује у облику бесповратних средстава, износ државне помоћи мора бити изражен у облику бесповратних средстава, тј. у њиховој (бруто) новчаној противвредности. Поред тога, државна помоћ која се исплаћује у више рата се мора дисконтовати на вредност у тренутку доделе при чему се за дисконтовање користи дисконтна стопа⁶ која важи у тренутку доделе.

- *Обрада прикупљених података јединица локалне самоуправе, покрајинских органа и управа и државних органа и органа државне управе*

Обрада података се спроводи у оквиру прве фазе израде годишњег извештаја која подразумева преглед података добијених од давалаца државне помоћи.

Наиме, да би пропис представљао шему државне помоћи или да би мера индивидуалне помоћи представљала државну помоћ, неопходно је да садрже критеријуме који подразумевају пренос јавних средстава, на начин којим ће се омогућити економска предност на селективан начин једном или више учесника на тржишту, што ће за последицу имати ограничавање или нарушавање конкуренције и утицај на

⁵ Кумулација представља збир додељене државне помоћи која има јединствен циљ и намену независно од врсте, инструмента доделе и даваоца државне помоћи. У циљу утврђивања преосталог дозвољеног износа конкретне државне помоћи, давалац је дужан да, пре доделе државне помоћи од корисника прибави писану изјаву да ли му је и по ком основу претходно додељена државна помоћ за исте оправдане трошкове, и изврши кумулацију. Оправдани трошкови су трошкови за које је дозвољено доделити државну помоћ у зависности од врсте и намене државне помоћи.

⁶ <https://kkdp.gov.rs/#:~:idKamatnaStopa>

конкуренцију⁷. Уколико један од четири критеријума за утврђивање постојања државне помоћи није испуњен, сматраће се да конкретан пропис или индивидуална мера не представља државну помоћ. Стога, средства која су додељена на основу таквих прописа, нису уврштена у овај извештај, јер не представљају државну помоћ. Истовремено, ако се по одређеној шеми државне помоћи у току извештајне године није поступало, односно ако средства нису додељена иако су била опредељена у буџету (нпр. нису спроведени јавни позиви), овај извештај није обухватио наведене податке, имајући у виду да није било корисника средстава.

У оквиру обраде прикупљених података дати су сви даваоци државне помоћи, правни основи по којем је додељена државна помоћ, врсте државне помоћи и инструменти доделе државне помоћи који су укључени у извештај и чине део укупне додељене државне помоћи. Такође, дат је приказ и *de minimis* помоћи и правног основа по којем су је даваоци доделили, што је исказано засебно и независно од укупних износа државне помоћи.

- *Анализа података прикупљених података јединица локалне самоуправе, покрајинских органа и управа, као и државних органа и органа државне управе*

Анализа података се спроводи у оквиру друге фазе израде извештаја и чини је статистичка обрада података која уједно обједињује и релације у односу на претходне извештајне године (2019. и 2020. година). Како би било могуће да се прикажу релације у односу на претходну извештајну годину неопходно је да Влада усвоји извештај у текућој години за претходну.

Након што је Закључком Владе 05 Број: 401-827/2023 од 2. фебруара 2023. године усвојен Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2020. години стекли су се услови да Комисија изради извештај за 2021. годину.

Анализа података обухвата однос државне помоћи и основних макроекономских показатеља, укупно додељену државну помоћ по категоријама и инструментима, као и државну помоћ са и без помоћи додељене сектору пољопривреде. На крају је посебно анализиран и износ *de minimis* помоћи.

⁷ Више о критеријумима за утврђивање постојања државне помоћи погледати одељак 1.2

2. ПРЕГЛЕД ПОДАТАКА ДОБИЈЕНИХ ОД ДАВАЛАЦА ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ

У оквиру обраде података дати су подаци о свим даваоцима државне помоћи, правни основи по којем је додељена државна помоћ, врсте државне помоћи и инструменти доделе државне помоћи који су укључени у извештај и чине део укупне додељене државне помоћи. Такође, дат је приказ и *de minimis* помоћи и правних основа по којем су је даваоци државне помоћи доделили иако се она у анализи података приказује посебно. Обрада података укључује и даваоце и правне основе по којима је одобрена помоћ у сектору пољопривреде премда се она у анализи података не рашчлањује и приказује се само у укупном износу.

Обрада података је укључивала 107 јединица локалне самоуправе (укључујући податке за Град Београд и Град Нови Сад), 26 покрајинских органа и управа, као и 26 државних органа и органа државне управе. Међутим, узимајући у обзир претходно објашњење да се у извештај не укључују сви добијени подаци, Извештај за 2021. годину, састављен је на основу података за 75 јединица локалне самоуправе (подаци за 64 општинске управе и 11 градских управа), три покрајинска секретаријата и 21 државни орган и орган државне управе.

Дакле, у Извештају за 2021. годину обрађени су подаци прикупљени од 75 јединица локалне самоуправе и три покрајинска секретаријата, као и од 21 државног органа и органа државне управе.

2.1. Подаци прикупљени од јединица локалне самоуправе и покрајинских органа и управа

2.1.1. Подаци прикупљени од јединица локалне самоуправе

Обрађени подаци указују на то да су јединице локалне самоуправе у току 2021. године у највећој мери додељивале државну помоћ за обављање услуга од општег економског интереса, помоћ мале вредности односно *de minimis* помоћ (у даљем тексту: *de minimis* помоћ), затим државну помоћ која је сврстана у категорију „остало“ и државну помоћ у оквиру мера за олакшавање пословања односно мера превазилажења кризе настале због проглашења COVID-19 пандемије. Средства су додељена у укупном износу од 7.274.624.031,00 динара у који је урачуната државна помоћ али и помоћ за пољопривреду и *de minimis* помоћ. У највећем броју случајева инструмент доделе државне помоћи су биле субвенције.

- De minimis помоћ

Укупан збир *de minimis* помоћ за јединице локалне самоуправе износи **945.298.441,00** динара. Значајно је истаћи да су у оквиру *de minimis* помоћи на локалном нивоу подстицани предузетници, мали и средњи привредни субјекти, ублажаване последице кризе настале због проглашења COVID-19 пандемије, али и да је у оквиру ове помоћи сврстана и помоћ намењена реализацији пројеката јавног информисања.

- Државна помоћ додељена у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса

Поред тога локална самоуправа је доставила потаке о доделили државне помоћи у облику накнада за обављање услуга од општег економског интереса у износу од **5.085.575.061,00** динара (Град Београд има највећи удео у овом износу).

- COVID-19 мере државне помоћи

Јединице локалне самоуправе су у циљу подршке и олакшавања пословања, односно превазилажења кризе настале због COVID-19 пандемије доделиле помоћи у износу од **394.000.000,00** динара и путем COVID-19 мера државне помоћи.

- Регионална државна помоћ за улагање

Додељен је и износ од **12.754.664,00** динара на име регионалне државне помоћи за улагање.

- Државна помоћ за културу

У оквиру државне помоћи за културу додељен је износ у укупном збиру од **127.887.860,00** динара. Наведени износ на име државне помоћи у култури обухвата и културне активности и реализацију пројеката јавног информисања везаних за телевизијске програме.

- Остала државна помоћ

Додељивана је и државна помоћ која је сврстана у категорију „остало“, у износу од **506.956.817,00** динара.

- Помоћ пољопривреди

Средства намењена развоју пољопривредне делатности су додељена у износу од **202.151.188,00** динара.

2.1.2. Подаци прикупљени од покрајинских органа и управа

Обрађени су подаци за 26 покрајинских органа и управа с тим да се приказ података односи на три покрајинска секретаријата. Подаци указују на то да је у току 2021. године у највећој мери додељивана државна помоћ за обављање услуга од општег економског интереса и помоћ мале вредности односно *de minimis* помоћ (у даљем тексту: *de minimis* помоћ). Средства су додељена у укупном износу од **1.840.861.415,00** динара у који је урачуната државна помоћ али и помоћ за пољопривреду и *de minimis* помоћ. У највећем броју случајева инструмент доделе државне помоћи су биле субвенције.

2.1.2.1. Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама

Покрајински секретаријат је доделио средства за услуге од општег економског интереса, државне помоћи за културу, као и *de minimis* помоћ. Инструмент доделе државне помоћи су субвенције.

Покрајински секретаријат је средства доделио на основу Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“, 83/14, 58/15, 12/16 - аутентично тумачење), Правилника о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области јавног информисања („Службени гласник РС“, бр. 16/16 и 8/17), Конкурса за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја из области јавног информисања у 2021. години, број: 137-451-42/2021-05 од 4. фебруара 2021. године, Уредбе о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 105/16 и 112/17), као и на основу Закључка Владе Републике Србије 05 број: 401-245/2021 од 14. јануара 2021. године, Закључка Покрајинске владе 127 број: 451-30/2021 од 27. јануара 2021. године и Уговора о финансирању број: 137-451-31/2021-04 од 1. фебруар 2021. године, који закључује са Јавном медијском установом „Радио телевизијом Војводине“.

- Државна помоћ додељена у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса

Секретаријат је доделио средстава у оквиру државне помоћи за обављање услуга од општег економског интереса и то у области јавног информисања у износу од **900.000.000,00** динара (издвојена за потребе рада Јавне медијске установе „Радио телевизија Војводина“).

- Државна помоћ за културу

Секретаријат је доделио средства у износу од **162.657.930,00** динара намењена реализацији културних активности и пројеката јавног информисања везаних за телевизијске програме.

- De minimis помоћ

Секретаријат је доделио средства у износу од **40.350.000,00** динара *de minimis* помоћи додељених у циљу остварења јавног интереса у области јавног информисања, кроз подршку реализацији пројеката јавног информисања.

2.1.2.2. Покрајински секретаријат за привреду и туризам

- De minimis помоћ

Секретаријат је доделио средстава у износу од **482.586.485,00** динара у циљу подстицања предузетника, малих и средњих учесника на тржишту. Овај покрајински секретаријат средства је додељивао на основу: Јавног конкурса о додели бесповратних средстава привредним субјектима за суфинансирање пројеката од значаја за развој туристичког потенцијала АПВ у 2021. години - подизање нивоа квалитета и капацитета објеката туристичке супраструктуре број:144-401-193/2021-04; Јавног конкурса за доделу бесповратних средстава привредним субјектима за суфинансирање пројеката од значаја за развој туристичког потенцијала АПВ у 2021. години - Набавка машина и опреме и увођење технолошких иновација у промоцији и пословању угоститељских објеката број: 144-401-194/2021-4; Јавног конкурса о додели бесповратних средстава привредним субјектима за суфинансирање пројеката од значаја за развој туристичког потенцијала АПВ у 2021. години - подизање нивоа квалитета и капацитета објеката туристичке супраструктуре број: 144-401-193-II/2021-04; Јавног конкурса за доделу бесповратних средстава микро и малим привредним друштвима и предузетницима за субвенционисање трошкова за набавку репроматеријала у 2021. години; Јавног конкурса за доделу бесповратних средстава микро и малим привредним друштвима и предузетницима за субвенционисање трошкова за набавку машина/опреме или за набавку софтвера или за стицање нематеријалне имовине у 2021. години; Јавног конкурса за доделу бесповратних средстава за субвенционисање предузетника, микро и

малих правних лица од интереса за развој и ревитализацију послова који се сматрају уметничким и старим занатима, односно пословима домаће радности у 2021. години; Јавног конкурса за доделу бесповратних средстава женском предузетништву за субвенционисање трошкова набавке машина/опreme, рачунарске опреме, софтвера или услуге у циљу иновирања и дигитализовања процеса производње и операција у домену маркетинга и трговине у 2021. години; Јавног огласа за доделу субвенција за samozapoшљавање у АП Војводини у 2021. години; Јавног позива за доделу субвенције послодавцима за запошљавање незапослених лица у АП Војводини у 2021. години.

2.1.2.3. Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу

Секретаријат је доделио средства намењена регионалном развоју у укупном износу од **255.267.000,00** динара у циљу спровођења мера развојне политике Аутономне покрајине Војводине. Средства је доделио на основу Одлуке о образовању Буџетског фонда за спровођење мера развојне политике Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 26/17), инструмент доделе државне помоћи су субвенције.

- Регионална државна помоћ за улагање

Од укупно наведеног збира износ од **203.567.976,00** динара намењен је пројектима улагања.

- Помоћ пољопривреди

Од укупно наведеног збира износ од **51.699.024,00** динара је намењен пројектима који се спроводе у сектору пољопривреде.

2.2. Подаци прикупљени од државних органа и органа државне управе

2.2.1. Кабинет министра за иновације и технолошки развој

- *De minimis* помоћ

Достављени су подаци о додељеним средствима у укупном износу од 163.996.407,00 динара. Средства су додељена ради реализације активности развоја иновативних процеса и подршке женског предузетништва, као реализације промоције и популаризације иновација и иновационог предузетништва. Давалац је окарактерисао ову помоћ као *de minimis* помоћ. Ова помоћ се додељивала путем субвенција и то на основу Програма подршке развоју и промоцији женског иновационог предузетништва за 2021. годину (Уредба Владе Републике Србије 05 Број: 110-664/2021 од 28. јануара 2021. године („Службени гласник РС”, број 6/21)) у износу од 93.996.407,00 динара и путем Програма за промоцију и популаризацију иновација и иновационог предузетништва за 2021. годину (Уредба Владе Републике Србије 05 Број: 110-658/2021 од 28. јануара 2021. године („Службени гласник РС”, број 6/21)) у износу од 70.000.000,00 динара.

2.2.2. Министарство културе и информисања

Министарство културе и информисања је у току 2021. године додељивало средства у складу са: Законом о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС”, бр. 83/14, 58/15 и 12/16 – аутентично тумачење); Законом о буџету Републике Србије за 2021. годину („Службени гласник РС”, бр. 149/20, 40/21 и 100/21); Правилником о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области јавног информисања („Службени гласник РС”, бр. 16/16 и 8/17); Одлуком Министарства културе и информисања, Број: 451-04-4867/2020-04 од 11. јануара 2021. године; Уредбом о подстицајима инвеститору да у Републици Србији производи аудиовизуелно дело („Службени гласник РС”, број 3/21); Уредбом о начину, критеријумима и мерилима за избор пројеката у култури из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС”, бр. 105/16 и 112/17).

Према наведеном правном оквиру државна помоћ је разврстана као државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса, државна помоћ за културу, као и помоћ мале вредности (*de minimis* помоћ), инструмент доделе је субвенција с тим што се код услуга од општег економског интереса јавља и такса као инструмент доделе државне помоћи.

- **Државна помоћ за културу**

Министарство културе и информисања државну помоћ за културу додељивало је на основу Уредбе о подстицајима инвеститору да у Републици Србији производи аудиовизуелно дело (износ од 1.375.016.798,00 динара) и Уредбе о начину, критеријумима и мерилима за избор пројеката у култури из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе (савремено стваралаштво износ од 935.531.998,00 динара, културно наслеђе и дигитализација износ од 506.776.330,00 динара и међународна сарадња износ од 108.234.750,00 динара). Средства додељена за ове намене износила су **2.925.559.876,00** динара. Инструмент доделе ове врсте државне помоћи била је субвенција.

Усвајањем Уредбе о условима и критеријумима усклађености државне помоћи за културу („Службени гласник РС“, број 62/21) омогућено је да се, по први пут, државна помоћ која се додељује на основу Уредбе о подстицајима инвеститору да у Републици Србији производи аудиовизуелно дело, разврста у оквиру државне помоћи за културу, а не у оквиру категорије остало.

- **Државна помоћ додељена у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса**

Министарство културе и информисања додељује средства за остваривање интереса у области јавног информисања и то за јавно информисање које кроз своју програмску шему реализије Јавна медијска установа „Радио-телевизија Србије“ (РТС) и Јавна медијска установа „Радио-телевизија Војводине“ (РТВ). Средства су додељивана у складу са: Законом о јавним медијским сервисима („Службени гласник РС“, бр. 83/14, 103/15, 108/16, 161/20 и 129/21) и Законом о привременом уређивању начина наплате таксе за јавни медијски сервис („Службени гласник РС“, бр. 112/15, 108/16, 95/18, 86/19, 153/20 и 129/21) У току 2021. године средства су додељена путем субвенције и путем наплате таксе за јавни медијски сервис, као инструментима доделе државне помоћи.

Износ средстава који је додељен у 2021. години за ове намене је **12.561.719.253,00** динара. Од укупно додељених средстава износ од 105.000.000,00 динара додељен је РТС путем субвенција за пројектно финансирање јавних медијских сервиса (пројекат дигитализације архива), док су средства путем такси као инструмента додељена у износу од 10.212.015.000,00 динара за обављање основне делатности пружања услуга јавног информисања. Када говоримо о средствима додељеним РТВ износ субвенција је 25.000.000,00 динара за пројектно финансирање јавних медијских сервиса (пројекат дигитализације архива), док су средства путем такси као инструмента додељена у износу

од 2.219.704.253,00 динара за обављање основне делатности пружања услуга јавног информисања.

- **Државна помоћ у области јавног информисања**

На основу Одлуке Министарства културе и информисања, Број: 451-04-4867/2020-04 од 11. јануара 2021. године расписани су конкурси у наставку текста на основу којих је додељен укупан износ од **156.000.000,00** динара за реализацију пројеката јавног информисања везаних за телевизијске програме. Конкурси су расписани на основу одлуке министарства: Конкурс за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја на језицима националних мањина у 2021. години (41.000.000,00 динара), Конкурс за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја намењених особама са инвалидитетом у 2021. години (15.000.000,00 динара), Конкурс за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за телевизије у 2021. години (70.000.000,00 динара) и Конкурс за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја који промовишу и афирмишу теме из области културе у 2021. години (30.000.000,00 динара). Инструмент доделе била је субвенција.

- ***De minimis* помоћ додељена за јавно информисање и подстицаји за производњу аудиовизуелног дела**

Ова врста помоћи за јавно информисање додељена је на основу: Конкурса за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за радио у 2021. години, Конкурса за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за интернет медије у 2021. години, Конкурса за суфинансирање пројеката организовања и учешћа на стручним, научним и пригодним скуповима, као и унапређивања професионалних и етичких стандарда у области јавног информисања у 2021. години, Конкурса за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за штампане медије и сервисе новинских агенција у 2021. години, Одлуке Министарства културе и информисања, Број: 451-04-4866/2020-04 од 11. јануара 2021. године и Конкурса за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја који се реализују путем електронских медија чији издавачи имају седиште на територији АП Косово и Метохија у 2021. години. Укупан износ додељене помоћи је **140.000.000,00** динара. Инструмент доделе била је субвенција.

Министарство је додељивало *de minimis* помоћ и на основу Уредбе о подстицајима инвеститору да у Републици Србији производи аудиовизуелно дело. За ове намене је у току 2021. године додељено укупно **71.314.125,00** динара. Инструмент доделе била је субвенција.

2.2.3. Министарство културе и информисања - Филмски центар Србије

- Државна помоћ за културу

Давалац је доставио податке који се односе на доделу државне помоћи за достизање културних циљева у области филмске уметности у износу од **796.700.000,00** динара. Средства су додељена на основу: Закона о култури („Службени гласник РС“, бр.72/09, 30/16-испр., 6/20, 47/21 и 78/21); Закона о кинематографији („Службени гласник РС“, бр. 99/2011, 2/2012 - испр. и 46/2014 - одлука УС); Уредбе о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе; Плана и програма Филмског центра Србије за 2021. годину, на основу којег се расписују конкурси у категоријама: домаћег дугометражног и краткометражног играног филма; домаћих дугометражних и краткометражних анимираних филмова; домаћих експерименталних филмова и видео арта; мањинских коопродукција. Инструмент доделе државне помоћи била је субвенција.

- *De minimis* помоћ

Ова врста помоћи је додељена на основу одлуке Управног одбора 03-2364 од 07. октобра 2021. године о додели средстава за финансирање и суфинансирање пројеката у кинематографији за 2021. годину - стимулација учешћа домаћих филмова на страним фестивалима; стимулација дистрибуције; стимулација биоскопског приказивања домаћих филмова; суфинансирање преддигитализације и дигитализације биоскопа; стимулација дистрибуције домаћих филмова. *De minimis* помоћ је додељена у укупном износу од **42.380.000,00** динара и то путем субвенција.

2.2.4. Министарство привреде - Развојна агенција Србије

Развојна агенција Србије је у току 2021. године додељивала *de minimis* помоћ путем субвенције и то у износу од **94.272.148,00** динара. Средства су додељивана у складу са: Програмом подршке дигиталној трансформацији МСПП, Програмом подршке секторима прерађивачке индустрије, Програмом подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија 2019. године и Програмом подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија 2020. године.

2.2.5. Министарство привреде

Након обраде достављених података, додељена средства су разврстана као регионална државна помоћ за улагање, *de minimis* помоћ и као помоћ у виду COVID-19 мера. Инструмент доделе је субвенција осим у случају мера државне помоћи које се спроводе у сарадњи са Фондом за развој Републике Србије када је као инструмент коришћено и давање кредита по повољнијим условима од тржишних.

- Регионална државна помоћ за улагање

Износ од **14.589.105.591,00** динара је намењен за привлачење инвестиција у производне и туристичке делатности, равномерни регионални развој и унапређење производње. Средства за привлачење инвестиција у производне и туристичке делатности су износила **13.896.947.767,00** динара од чега је износ од **13.375.958.647,00** динара додељен на основу Уредбе о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања („Службени гласник РС”, број 1/19), док је износ од **520.989.120,00** динара додељен на основу Уредбе о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања у сектору услуга хотелског смештаја („Службени гласник РС”, бр. 33/19, 42/19, 18/22). Средства којима се доприноси равномерном регионалном развоју додељена су у износу од **592.226.854,00** динара на основу Програма за унапређење производње у производим гранама од значаја за равномерни регионални и локални развој. Поред наведеног, министарство је доделило и износ од **99.931.270,00** динара на основу Програма о распореду и коришћењу средстава за унапређење производње у производним секторима од стратешког значаја који спроводи у сарадњи са Фондом за развој Републике Србије. Инструмент доделе државне помоћи била је субвенција.

- COVID-19 мере државне помоћи

Министарство привреде реализије подршку привреди у виду COVID-19 мера у сарадњи са Фондом за развој Републике Србије, а у складу са Законом о утврђивању финансијске подршке привредним субјектима за одржавање ликвидности и обртна средства у отежаним економским условима услед пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Службени гласник РС”, број 73/21). Инструмент доделе били су кредити по повољнијим условима од тржишних, а Фонд је израчунао нето државну помоћ у одобреним кредитима у износу од **58.725.097,00** динара.

- *De minimis* помоћ

У 2021. години средства су се додељивала путем субвенција и путем кредита одобрених по повољнијим условима од тржишних (у даљем тексту: кредит) опредељених као *de minimis* помоћ, на основу:

- Уредбе о утврђивању програма подршке малим и средњим предузећима за набавку опреме у 2021. години („Службени гласник РС“, бр. 5/21, 41/21 и 79/21), у износу од 1.927.923.874,00 динара, путем субвенција, а реализација подршке се спроводила у сарадњи са Развојном агенцијом Србије;

- Уредбе о утврђивању Програма подстицања предузетништва кроз развојне пројекте у 2021. години („Службени гласник РС“, бр. 5/21 и 44/21), и то путем субвенција у износу од 530.306.914,00 динара и нето државне помоћи садржане у кредиту у износу од 76.435.171,00 динара (реализација подршке се спроводила у сарадњи са Фондом за развој Републике Србије, који је доставио податак за нето износ државне помоћи садржане у кредиту);

- Уредбе о утврђивању Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за почетнике у пословању у 2021. години („Службени гласник РС“, број 5/21), и то путем субвенција у износу од 193.358.382,00 динара и нето државне помоћи садржане у кредиту у износу од 3.946.833,00 динара (реализација подршке се спроводила у сарадњи са Фондом за развој Републике Србије, који је доставио податак за нето износ државне помоћи садржане у кредиту);

- Уредбе о утврђивању Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за жене предузетнице и младе у 2021. години („Службени гласник РС“, број 5/21), и то путем субвенција у износу од 50.425.415,00 динара и нето државне помоћи садржане у кредиту у износу од 264.452,00 динара (реализација подршке се спроводила у сарадњи са Фондом за развој Републике Србије, који је доставио податак за нето износ државне помоћи садржане у кредиту).

2.2.6. Министарство привреде - Фонд за развој Републике Србије

Извештај који доставља Фонд за развој Републике Србије (у даљем тексту: Фонд) се састоји из два дела, први део се односи на средства која Фонд додељује на основу Програма Фонда за развој Републике Србије (у даљем тексту: Програм), односно из сопствених средстава, а други део представља друге послове које Фонд обавља у име и за рачун Републике Србије, у складу са законом где Фонд за неког другог спроводи доделу средстава – кредита и субвенција.

а) Додела средстава на основу Програма Фонда

- Регионална државна помоћ за улагање

У оквиру овог дела приказана су средства која је Фонд доделио на основу свог Програма.

Фонд додељује средства за реализацију улагања у инвестиционе пројекте и у набавку обртних средстава због чега је додела кредитних средстава окарактерисана као регионална државна помоћ за улагање и регионална оперативна државна помоћ. Тако је Фонд за мере које спроводи у складу са својим програмом доделио износ од 49.058.740,00 динара нето државне помоћи садржане у одобреним кредитима по повољнијим условима.

б) Додела средстава у оквиру других послова које Фонд обавља у име и за рачун Републике Србије

У име и за рачун Министарства трговине, туризма и телекомуникација Фонд је доделио средства на основу Уредбе о условима и начину доделе и коришћења кредитних средстава за подстицање квалитета туристичке понуде („Службени гласник РС“ број 6/19). Износ додељених средстава на основу наведене уредбе приказан је у одељку 2.2.7.

У име и за рачун Министарства привреде Фонд је спроводио и COVID-19 мере у складу са Законом о утврђивању финансијске подршке привредним субјектима за одржавање ликвидности и обртна средства у отежаним економским условима услед пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Службени гласник РС“, бр. 73/21). Поред тога у име и за рачун Министарства привреде Фонд је додељивао средства на основу: Уредбе о утврђивању Програма подстицања предузетништва кроз развојне пројекте у 2021. години; Уредбе о утврђивању Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за почетнике у пословању у 2021. години; Уредбе о утврђивању Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску

подршку за жене предузетнице и младе у 2021. Износи по наведеним прописима су приказани у одељку 2.2.5.

2.2.7. Министарство трговине, туризма и телекомуникација

- *De minimis* помоћ

Средства која се додељују на основу Уредбе о условима и начину доделе и коришћења кредитних средстава за подстицање квалитета туристичке понуде („Службени гласник РС“, број 6/19) министарство је определило као *de minimis* помоћ. У извештају је приказан износ који је доставио Фонд, будући да се подаци Фонда односе на реализована средства кредита и помоћ садржану у њима у укупном износу од **3.266.197,00** динара. За привредне субјекте опредељен је износ од 2.121.637,00 динара, а износ од 1.144.560,00 динара за регистрована пољопривредна газдинства (разврстано је у оквиру пољопривреде). Инструмент доделе државне помоћи су кредити одобрени по повољнијим условима од тржишних.

Поред наведеног, министарство је доделило средства и на основу Уредбе о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења туристичког промета на територији РС („Службени гласник РС“, број 59/21) у износу од **137.574,00** динара. Инструмент доделе државне помоћи су субвенције.

Такође, министарство је доставило податак и о додељеним средствима на основу Програма распореда и коришћења субвенција за подршку у раду туристичких агенција организатора туристичких путовања због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 (Закључак 05 Владе број: 401-10098/2021 од 3. новембра 2021. године) у износу од **45.845.072,00** динара. Инструмент доделе државне помоћи су субвенције.

Министарство је на основу Закључка Владе 05 број: 401-2365/2021 од 18. марта 2021. године за очување и развој традиционалних заната у Републици Србији доделило износ од **8.000.000,00** динара. Инструмент доделе државне помоћи су субвенције.

- COVID-19 мере државне помоћи

Износ од **36.097.799,00** динара је додељен на основу Уредбе о утврђивању Програма подршке раду ноћних клубова због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Службени гласник РС“, број 51/21).

Поред наведеног на основу Програма распореда коришћења субвенција за подршку раду хотелске индустрије Србије због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 (Закључак Владе Републике Србије 05 број: 401-1342/2021 од 11. фебруара 2021. године) додељен је износ од **1.219.143.166,00** динара.

На основу Уредбе о утврђивању Програма распореда и коришћења субвенција за подршку раду угоститељске и туристичке привреде због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Службени гласник РС“, бр. 11/21, 23/21 и 38/21) министарство је у сарадњи са Пореском управом Републике Србије реализовало ову меру, при чему је приказан износ који је доставила Пореска управа од **2.031.999.782,00** динара.

Дакле, укупан износ помоћи по овим мерама је **3.287.240.747,00** динара, а инструмент доделе је субвенција.

2.2.8. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Министарство доделу средстава, за које је доставило податке, врши у складу са Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 32/13). Инструмент доделе државне помоћи су субвенције.

- Регионална оперативна државна помоћ

Износ од **161.455.564,00** динара чине износи додељивани на основу одлука о додели средстава по Јавном позиву за доделу средстава за побољшање услова рада у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом у 2021. години.

- Хоризонтална државна помоћ за запошљавање

У оквиру ове врсте помоћи министарство је доделило износ од **414.059.431,00** динара на основу члана 40. Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом.

- *De minimis* помоћ

Износ од **69.340.650,00** динара чине средства додељивана на основу одлука о додели средстава на основу Јавног позива за доделу средстава за побољшање услова рада у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом

у 2021. години и на основу донетих одлука у вези са чланом 40. Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом. Инструмент доделе су субвенције.

2.2.9. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања - Национална служба за запошљавање

- *De minimis* помоћ

Национална служба за запошљавање је у 2021. години доставила податаке о додељеном износу средстава од **2.309.456.667,00** динара. Средства су одређена као помоћ мале вредности и додељена су путем субвенција, и то: зараде за особе са инвалидитетом без радног искуства (122.549.959,38 динара), samozapošljavanje (1.035.596.653,30 динара), запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих (788.523.013,90 динара), обука на захтев послодавца за незапослене (55.044.000,00 динара), обука за потребе послодавца за запосленог (3.000.000,00 динара), запошљавање приправника (207.191.613,00 динара), стицање практичних знања уз запошљавање код послодавца (97.551.427,00 динара).

- Хоризонтална државна помоћ за запошљавање

Национална служба за запошљавање је доделила средства у укупном износу од **14.990.538,00** динара за рефундацију трошкова зараде лицу ангажованом на пружању стручне подршке на радном месту - радна асистенција (8.136.277,00 динара) и за рефундацију примерених трошкова прилагођавања радног места (6.854.261,00 динара). Инструмент доделе су субвенције.

2.2.10. Министарство заштите животне средине

- Државна помоћ за заштиту животне средине

Износ од **4.950.000.000,00** динара се додељују на основу Уредбе о висини и условима за доделу подстицајних средстава („Сл. гласник РС“, бр. 88/09, 67/10, 101/10, 16/11, 86/11, 35/12, 48/12, 41/13, 81/14, 30/15, 44/16 и 43/17) за коју је министарство одредило да се ради о додели државне помоћи за заштиту животне средине, односно за државну помоћ за управљање отпадом. Средства су додељена путем субвенција.

2.2.11. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

Министарство је у току 2021. године доделило средства за услуге од општег економског интереса, COVID-19 мере и *de minimis* помоћ. Инструменти доделе су биле субвенције и отпис дуга.

- Државна помоћ додељена у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса

Државна помоћ се додељује на основу Програма о распореду и коришћењу средстава субвенција (Закључци Владе РС 05 Број: 401-904/2021 од 11. фебруара 2021. године; 05 Број: 401-12242/2021 од 29. децембра 2021. године; 05 Број: 401-23/2021 од 14. јануара 2021. године; и 05 Број: 401-24/2021 од 14. јануара 2021. године). Средства су додељена као субвенције за „Аеродром Србије“ д.о.о. (3.673.350.000,00 динара), „Аеродром Поникве“ Ужице (22.000.000,00 динара), „Аеродром Росуље“ Крушевац (11.000.000,00 динара) у укупном износу од **3.706.350.000,00** динара. Инструмент доделе биле су субвенције.

Програмом о распореду и коришћењу средстава субвенција (Закључак Владе 05 Број: 401-11424/2020 од 14. јануара 2021. године; Закључак Владе 05 Број: 401-4071/2021 од 12. маја 2021. године; Закључак Владе 05 број: 401-8970/2021 од 30. септембра 2021. године) намењена су средства у складу са Уговором о обавези јавног превоза „Србија Воз“ а.д. и то у износу од **3.768.365.360,00** динара. Инструмент доделе биле су субвенције.

- COVID-19 мере државне помоћи

У складу са Закључком Владе 05 број: 401-4130/2021 од 12. маја 2021. године опредељена су средства у износу од **380.000.000,00** динара за „Србија карго“ а.д. као мере којом се ублажавају потешкоће у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2. Такође, за исте намене су Закључком Владе 05 број: 401-11953/2021 од 23. децембра 2021. године, опредељена средства за „Србија карго“ а.д. у износу од **1.015.633.789,33** динара и „Србија воз“ а.д. у износу од **1.273.829.096,71** динара. Инструмент доделе био је отпис дуга.

Министарство је на основу Програма распореда и коришћења субвенција за подршку аутобуских превозника због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 (Закључак 05 број: 401-1279/2021 од 11. фебруара 2021. године) доделило износ од **2.698.967.751,00** динара. Инструмент доделе су биле субвенције.

Дакле за COVID-19 мере укупно је додељено **5.368.430.637,00** динара.

- *De minimis* помоћ

За *de minimis* помоћ додељен је укупан износ од **1.245.631.770,04** динара. Средства су додељена на основу Уредбе о условима и начину спровођења субвенционисане набавке путничких возила за потребе обнове возног парка такси превоза као јавног превоза („Службени гласник РС”, бр. 94/19) (1.227.463.811,00 динара), Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 121/12, 18/15, 96/15-др. закон, 92/16, 104/16-др. закон, 113/17- др. закон и 41/18) (3.865.438,00 динара) и „Србија карго“ а.д. у складу са Закључком Владе 05 број: 401-8971/2021-1 од 30. септембра 2021. године (14.302.521,00 динара). Инструмент доделе биле су субвенције.

2.2.12. Министарство рударства и енергетике

- Државна помоћ за заштиту животне средине

Средства у износу од **22.744.917.790,00** динара додељена су у складу са Уредбом о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора и из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије. Средства су додељена путем *feed-in* тарифа, као инструмента доделе државне помоћи који је приказан у оквиру категорије инструмента „остало“.

2.2.13. Министарство просвете, науке и технолошког развоја - Фонд за иновациону делатност

Фонд за иновациону делатност додељује државну помоћ за истраживање и развој и *de minimis* помоћ. Инструмент државне помоћи су субвенције.

- Хоризонтална државна помоћ за истраживање и развој

Фонд за иновациону делатност доделио је средства на основу Приручника за Програм сарадње науке и привреде верзија 5.0 од 5. јула 2021. године у износу од **358.120.805,00** динара. Инструмент доделе државне помоћи била је субвенција.

- *De minimis* помоћ

Фонд за иновациону делатност доделио је средства на основу Приручника за иновационе ваучере верзија 1.5 од 17. фебруара 2021. године у износу од **107.170.405,00** динара и то

путем субвенција, као и на основу Приручника за Програм раног развоја верзија 11 од 5. јула 2021. године у износу од **275.774.397,00** динара, такође путем субвенција.

2.2.14. Министарство државне управе и локалне самоуправе

- Државна помоћ додељена у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса

Министарство је доделило износ од **223.380.046,00** динара за ЈП „Службени гласник“, а наведена државна помоћ сврстана је у оквиру услуга од општег економског интереса. Средства су додељена путем субвенција.

2.2.15. Министарство финансија

- COVID-19 мере државне помоћи

Министарство финансија је доделило средства на основу Закона о утврђивању гарантне шеме као мера подршке привреди за ублажавање последица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-Co-V-2 („Службени гласник РС“, број 153/20) и Закона о утврђивању друге гарантне шеме као мера додатне подршке привреди услед продуженог негативног утицаја пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-Co-V-16 („Службени гласник РС“, број 40/21). У току 2021. године, на основу наведеног закона додељена је државна помоћ у виду провизије за одобрење кредита и то у износу од **969.424.564,00** динара, док се износ од **1.513.281.398,00** динара односи на активирани гаранције дате од стране државе. Инструменти доделе биле су гаранције и категорија „остало“.

Министарство је доделило средства на основу Уредбе о утврђивању Програма директних давања из буџета Републике Србије привредним субјектима у приватном сектору у циљу ублажавања економских последица проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-Co-V-2 („Службени гласник РС“, број 11/21) у износу од **51.987.162.441,00** динара. Инструмент доделе биле су субвенције.

2.2.16. Министарство финансија - Управа царина

- *De minimis* помоћ

Управа царина доделила је средства на основу Уредбе о условима, начину и поступку ослобођења од царинских и других дажбина на увоз опреме („Службени гласник РС”, број 34/19), у вези са чим је достављен податак о износу од **80.837.440,00** динара, који представља *de minimis* помоћ. Инструмент је била фискална олакшица (умањење или ослобађање од плаћања царине).

2.2.17. Министарство финансија - Пореска управа

Пореска управа додељује средства у складу са Законом о порезу на доходак грађана⁸, Законом о порезу на добит правних лица⁹ и Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање¹⁰. Инструмент доделе државне помоћи је фискална олакшица (умањење или ослобађање од плаћања пореза – пореске олакшице). Укупан износ пореских олакшица је **42.494.480.769,00** динара.

- Регионална државна помоћ за улагање

Средства пореских олакшица додељена су у износу од **22.897.811.524,00** динара.

- Хоризонтална државна помоћ за запошљавање

Средства пореских олакшица додељена су у износу од **19.596.669.245,00** динара.

⁸ („Службени гласник РС”, број 24/01, 80/02 - др. закон, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06 - исправка, 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11 - УС, 93/12, 114/12 - УС, 47/13, 48/13 - исправка, 108/13, 57/14, 68/14 - др. закон, 112/15, 113/17, 95/18, 86/19, 153/20, 44/21, 118/21) Пречишћен текст закључно са изменама из „Службени гласник РС” број 118/21 које су у примени од 01/01/2022 (измене у чл.: 9, 15а, 21в, 21д, 21е, 21ж, 51, 72, 72а, 74, 75, 79а, 79б, 87, 88, 95, 97, 99, 109); - осим чл.: 21з, 21и - у примени од 01/03/2022)

⁹ („Службени гласник РС”, број 25/01, 80/02 - др. закон, 80/02, 43/03, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13, 108/13, 68/14 - др. закон, 142/14, 91/15 - др. пропис, 112/15, 113/17, 95/18, 86/19, 153/20, 118/21) Пречишћен текст закључно са изменама из „Службени гласник РС” број 118/21 које су у примени од 01/01/2022)

¹⁰ („Службени гласник РС” број 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11, 101/11, 47/13, 108/13, 57/14, 68/14 - др. закон, 112/15, 113/17, 95/18, 86/19, 153/20, 44/21, 118/21) Пречишћен текст закључно са изменама из „Службеног гласника РС” број 118/21 које су у примени од 01/01/2022 (измене у чл.: 44, 45, 45в, 45д, 45ђ, 45е, 64в); - осим чл.: 45ж, 45з - у примени од 01/03/2022)

2.2.18. Републичка дирекција за имовину

- Регионална државна помоћ за улагање

Достављен је износ од **447.508.367,00** динара који се односи на процену вредности грађевинског земљишта додељеног SMP Automotive interior modules д.о.о. (процењена вредност грађевинског земљишта износи 122.505.600,00 динара), Erenli Leskovac д.о.о. (процењена вредност грађевинског земљишта износи 139.757.311,00 динара), Xingyu automotive lightening systems д.о.о. (процењена вредност грађевинског земљишта износи 29.131.456,00 динара) и Bizerba production д.о.о. (процењена вредност грађевинског земљишта износи 156.114.000,00 динара) у току 2021. године, на основу Уредбе о условима, начину и поступку под којима се грађевинско земљиште у јавној својини може отуђити или дати у закуп по цени мањој од тржишне цене, односно закупнине или без накнаде, као и услове, начин и поступак размене непокретности („Службени гласник РС”, бр. 61/15, 88/15, 46/17, 30/18 и 53/21). Инструмент доделе државне помоћи била је додела грађевинског земљишта у јавној својини по повољнијим условима од тржишних а вредност се израчунава као разлика између процењене тржишне цене и цене по којој је земљиште отуђено.

2.2.19. Координационо тело Владе Републике Србије за Прешево, Бујановац и Медвеђу

- Регионална државна помоћ за улагање

Координационо тело је у складу са Програмом мера о распореду и коришћењу средстава за субвенције привредним субјектима у приватном власништву у 2021. години у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа доделило средства у укупном износу од **40.004.901,00** динара. Инструмент доделе државне помоћи биле су субвенције.

2.2.20. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

- Помоћ пољопривреди

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде доставило је извештај за Управу за аграрна плаћања која је доделила средства у износу од **40.634.692.242,35** динара а која су сврстана у помоћ за пољопривреду. Инструмент доделе је субвенција.

2.2.21. Министарство за бригу о селу

- Помоћ пољопривреди

Министарство за бригу о селу расписује јавне конкурсе у складу са Програмом подршке развоју задругарства доделом бесповратних средстава за унапређење пословања и технолошки развој задруга на читавој територији Републике Србије (Закључак Владе 05 Број: 401-930/2021-2 од 4. фебруара 2021. године). Министарство је доставило износ од 7.203.376,00 динара који је сврстан у помоћ за пољопривреду с обзиром да се ради о средствима којима се подстиче развој сеоског туризма кроз унапређење пословања задруга које се баве сеоским туризмом.

3. АНАЛИЗА ПРИКУПЉЕНИХ ПОДАТАКА

Анализу података чини статистичка обрада података, која уједно обједињује и релације у односу на претходне извештајне године (2019. и 2020. година).

У овом делу Извештаја за 2021. годину дата је анализа односа државне помоћи и основних макроекономских показатеља исказаних у односу на укупну државну помоћ и државну помоћ умањену за COVID-19 мере, преглед укупне државне помоћи у периоду 2019-2021. година уз додатна објашњења о појединим категоријама државне помоћи и њиховим појединачним анализама, те анализа инструмената доделе државне помоћи у периоду 2019-2021. година. Поједине анализе укључују укупну помоћ додељену пољопривреди, с тим што је на крају је анализиран и износ *de minimis* помоћи у периоду 2019-2021. година.

Дакле, у Извештају за 2021. годину анализирани су у укупном збиру подаци прикупљени од 75 јединица локалне самоуправе и три покрајинска секретаријата, као и од 21 државног органа и органа државне управе.

3.1. Државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље у периоду 2019-2021. година

Учешће укупне државне помоћи (која обухвата и пољопривреду) у БДП-у 2021. године је износило 3,5%, док је учешће у 2020. години износило 4,96%, а 2019. години је износило 2,0%. У јавним расходима укупна државна помоћ је у 2021. години учествовала са 7,4% док је у 2020. и 2019. години учествовала са 10,1 % и 4,8% (Табела 1.).

Табела 1: Однос државне помоћи и БДП-а у периоду 2019-2021. година

Показатељ	јед. Мере	2019. год.	2020. год.	2021. год.	Индекс	
					21/19	21/20
Државна помоћ	млн. дин.	110.724	272.683	221.876	200	81
Државна помоћ	млн. Евра	939,6	2.319	1.887,6	200	81
БДП	млн. Дин	5.417.700	5.502.200	6.270.000 ¹¹	116	114
БДП	млн. Дара	45.892	46.796	53.328	116	114
Државна помоћ у БДП-у	у %	2,0	4,96	3,5	173	71
Јавни расходи	млн. дин.	2.291.687	2.697.745	2.971.321 ¹²	130	110
Јавни расходи	млн. Евра	19.412	22.944	25.272	130	110
Државна помоћ у јавним расходима	у %	4,8	10,1	7,5	155	74
Запослени	Број	2.101.000	2.149.000	2.213.000 ¹³	105	103
Државна помоћ по запосленом	дин.	52.701	126.888	100.260	190	79
Државна помоћ по запосленом	Евра	447	1.079	853	191	79
Становништво	Број	6.945.235	6.871.547	6.834.326 ¹⁴	98	99
Државна помоћ по становнику	дин.	15.942	39.683	32.465	204	82
Државна помоћ по становнику	Евра	135	338	276	204	82

Учешће укупне државне помоћи у БДП-у у Републици Србији у посматраном извештајном периоду бележи значајан пад у 2021. години у односу на 2020. годину (График 1.). Уколико се погледа однос додељене државне помоћи у 2021. години и 2020. години приметно је умањење у висини од 19%.

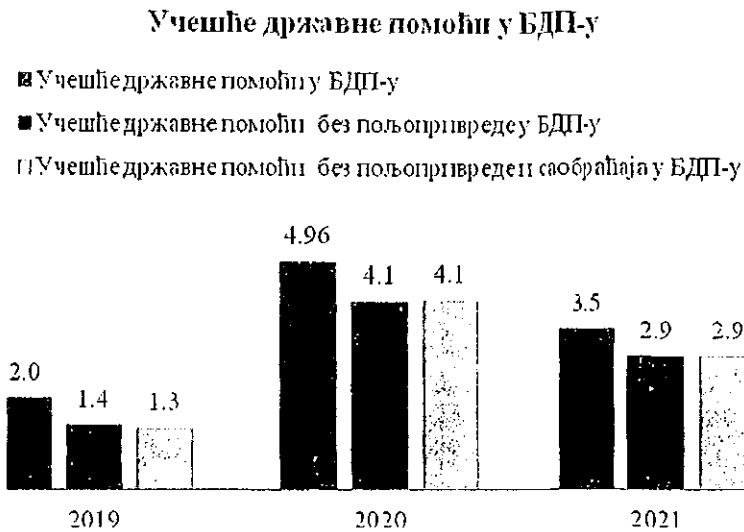
¹¹ Приступљено 3. фебруара 2023. године, <https://www.mfin.gov.rs/dokumenti/makroekonomski-i-fiskalni-podaci>

¹² Приступљено 3. фебруара 2023. године, <https://www.mfin.gov.rs/dokumenti/makroekonomski-i-fiskalni-podaci>

¹³ Приступљено 3. фебруара 2023. године, <https://www.mfin.gov.rs/dokumenti/makroekonomski-i-fiskalni-podaci>

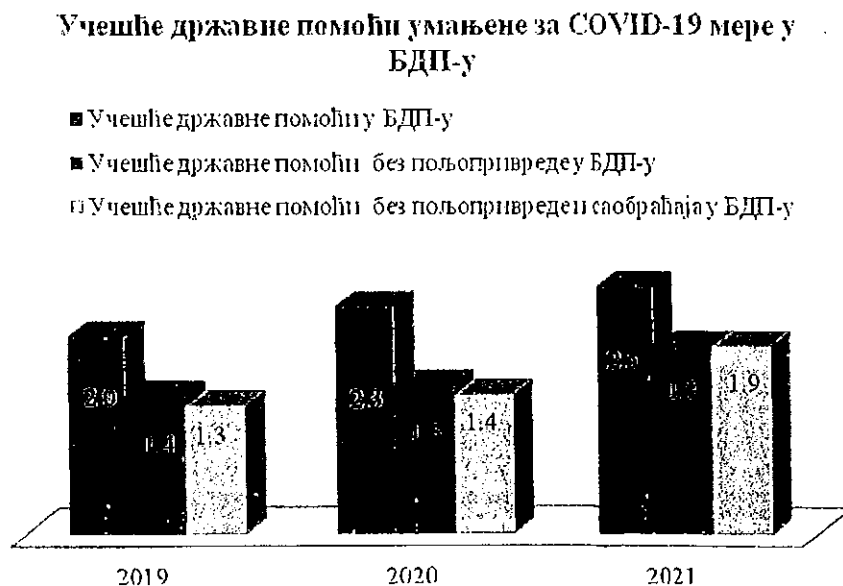
¹⁴ Статистички годишњак, Република Србија Републички завод за статистику, ISSN 0354-4206

График 1: Кретање учешћа укупне државне помоћи у БДП-у у периоду 2019 – 2021. године

Умањење износа државне помоћи у 2021. години је у вези са донетим COVID-19 мерама које у укупној државној помоћи имају учешће од 28,7% што представља ниже учешће него у 2020. години када је износило 54,4%.

График 2: Кретање учешћа укупне државне помоћи у БДП-у без COVID-19 мера у периоду 2019-2021. године

Потребно је нагласити да ако би се посматрао износ од 158.298 милиона динара државне помоћи који не обухвата износ COVID-19 мера, учешће такве државне помоћи у БДП-у би износило 2,5% (График 2.).

Табела 2: Државна помоћ у периоду 2019 – 2021. године (без пољопривреде)

Показатељ	Јед. Мере	2019. година	2020. година	2021. Година
Државна помоћ	мил. дин	76.741	230.792	180.979
Државна помоћ	мил. двра	651,2	1.963	1.539
БДП	мил. дин	5.417.700	5.502.200	6.270.000
БДП	мил. евра	45.892	46.796	53.328
Државна помоћ у БДП-у	у %	1,4	4,1	2,9

Учешће државне помоћи у БДП-у умањене за помоћ додељену пољопривреди (сектор индустрије и услуга заједно са COVID-19 мерама), у 2021. године износи 2,9% чиме бележи значајан пад у односу на претходну годину.

Табела 3: Државна помоћ у периоду 2019 – 2021. године (без пољопривреде и саобраћаја)

Показатељ	Јед. Мере	2019. година	2020. година	2021. година
Државна помоћ	мил. Динара	72.781	226.892	180.979
Државна помоћ	мил. Евра	618	1.930	1.539
БДП	мил. Динара	5.417.700	5.502.200	6.270.000
БДП	мил.евра	45.892	46.796	53.328
Државна помоћ у БДП-у	у %	1,3	4,1	2,9

Државна помоћ додељена привреди (без сектора пољопривреде и саобраћаја) је у 2021. години имала апсолутни износ од 180.979 милиона динара и чинила је 2,9% БДП-а.

3.2. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године по категоријама

Државна помоћ се према примарним циљевима доделе дели на следеће категорије:

- хоризонталну државну помоћ,
- секторску државну помоћ,
- регионалну државну помоћ,
- услуге од општег економског интереса и
- COVID-19 мере државне помоћи.

Наведене категорије, сем COVID-19 мера државне помоћи, чине скуп државне помоћи анализиран као „Индустрија и услуге“.

Помоћ сектору пољопривреде се додатно не објашњава с обзиром да се одредбе Закона не односе на помоћ (подстицаје) у пољопривреди и рибарству.

Хоризонтална државна помоћ је намењена већем броју унапред неодређених (непознатих) корисника и знатно мање нарушава тржишну конкуренцију од секторске државне помоћи. Позитивни ефекти ове категорије државне помоћи су вишеструки, између осталог и зато што се сматра мање селективном од секторске државне помоћи.

Секторска државна помоћ је намењена учесницима на тржишту у појединим делатностима, односно секторима. Ова категорија је знатно селективнија у односу на хоризонталну државну помоћ и, самим тим, у већој мери нарушава или прети да наруши конкуренцију на тржишту.

Државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса се додељује како би се овакве услуге обављале у складу са принципима и условима којима се испуњавају постављени циљеви везани за општи интерес државе. Доделом накнаде, као државне помоћи, се пре свега покрива део или сви трошкови који се могу повезати са обављањем услуга при чему није важно да ли те услуге извршава учесник на тржишту који је у државном или приватном власништву.

Регионална државна помоћ се додељује ради подстицања привредног развоја неразвијених, односно мање развијених подручја, пре свега оних у којима је животни стандард изузетно низак или у којима влада висока стопа незапослености. До израде мапе регионалне помоћи, у складу са прописима којима се уређују услови и критеријуми усклађености регионалне државне помоћи, Република Србија сматра се као једно подручје чији је БДП по становнику нижи или једнак 45% просека у ЕУ-27.

COVID-19 мере државне помоћи настале су као одговор Републике Србије на озбиљну кризу изазвану заразном болести COVID-19, која је једнако погодила друштво и привреду, због чега је била неопходна правовремена реакција како би се ублажиле последице. Мере које су креиране и спроведене су мере којима се отклањају поремећаји у привреди проузроковани епидемијом заразне болести COVID-19, а односе се на штетне последице, озбиљне поремећаје у привреди и мере државне помоћи кроз докапитализацију учесника на тржишту.

Табела 4: Преглед додељене државне помоћи према категоријама у периоду 2019 – 2021. година

Редни број	Категорија	2019. година			2020. година			2021. година		
		млн. дин.	млн. евра.	у %	млн. дин.	млн. евра.	у %	млн. дин.	млн. евра.	у %
A	Пољопривреда	33.983	288,4	30,7	41.891	356,3	15,4	40.897	347,8	18,4
B (I+II+III+IV)	Индустрија и услуге	76.741	651,2	69,3	82.505	702,0	30,2	117.401	999,0	52,9
I	Хоризонтална државна помоћ	42.758	362,8	38,6	35.296	300,2	12,9	52.755	448,7	23,8
1	Истраживање и развој	539,1	4,6	0,5	438,0	3,7	0,2	358,0	3,1	0,2
2	Усавршавање	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Запошљавање	7.455,2	63,3	6,7	12.375	105,3	4,5	20.026	170,3	9,0
4	МСП	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Заштита животне средине	17.293,2	146,7	15,6	19.223	163,5	7,1	27.695	235,5	12,5
6	Култура и информисање	2.958,2	25,1	2,7	2.334	19,8	0,8	4.169	35,5	1,9
7	Санација и реструктурирање	264,9	2,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8	Остало	14.243,4	120,9	12,9	925,7	7,9	0,3	507,0	4,3	0,2
II	УОЕП ¹⁵	0,0	0,0	0,0	19.180	163,1	7,0	26.245	223,2	11,8
III	Секторска државна помоћ	8.745	74,2	7,9	3.900	33,2	1,4	0,0	0,0	0,0
1	Рударство	4.785	40,6	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2	Саобраћај	3.960	33,6	3,6	3.900	33,2	1,4	0,0	0,0	0,0
3	Челик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IV	Регионална државна помоћ за улагање	25.238	214,2	22,8	24.129	205,2	8,8	38.401	326,6	17,3
V	COVID - 19 мере	0,0	0,0	0,0	148.287	1.261	54,4	63.578	540,8	28,7
Укупно (A+B+V)		110.724	939,6	100,0	272.683	2.319	100,0	221.876	1.887,6	100,0

¹⁵ Услуге од општег економског интереса

Додељена државна помоћ сектору индустрије и услуга износи 117.401 милиона динара и чини 52,9% укупно додељене државне помоћи (Табела 4.)

Сектору пољопривреде у току 2021. године додељена су средства у укупном износу од 40.897 милиона динара, са учешћем у укупној државној помоћи од 18,4%, док је то учешће у 2020. године износило 15,4% односно 41.891 милиона динара, а 2019. године 30,7%, односно 33.983 милиона динара.

Хоризонтална државна помоћ учествује у укупно додељеној државној помоћи у 2021. години са 23,8% и износила је 52.755 милиона динара, док је у 2020. години учествовала са 12,9% и износила је 35.296 милиона динара, док је то учешће 2019. године износило 38,6% односно 42.758 милиона динара.

Државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса у току 2021. године је износила 26.245 милиона динара, а учествује са 11,8% укупно додељеној државној помоћи. Ово је друга узастопна извештајна година у којој се ова врста државне помоћи приказује због чега је могуће направити упоредну анализу. Тако је у 2020. години ова помоћ износила 19.180 милиона динара што чини да је у 2021. години ова помоћ имала раст за 37%.

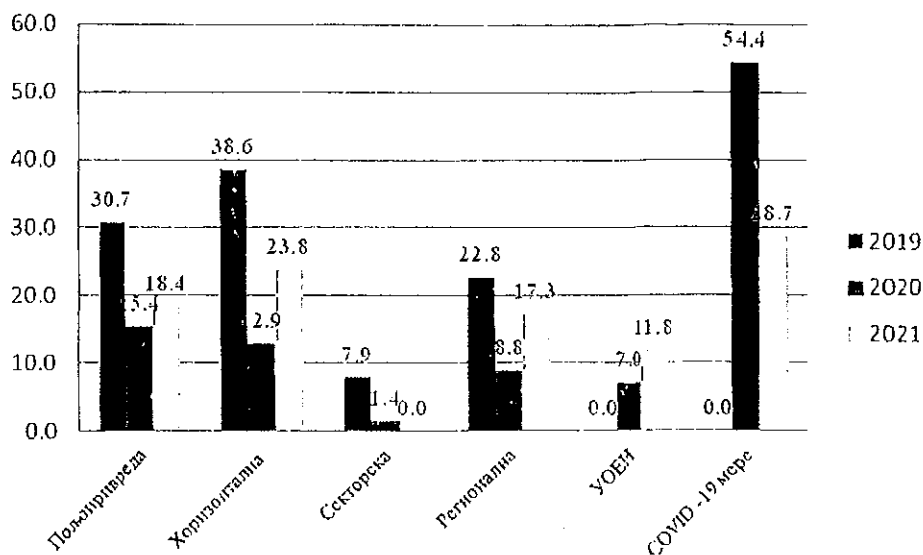
Секторска државна помоћ није додељивана у 2021. години, док се у претходним извештајним периодима постепено умањивала. Наиме, помоћ која је приказивана као помоћ у сектору саобраћаја се односила на помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса намењена Акционарском друштву за железнички превоз путника "Србија воз". У овом извештају наведени подаци су сврстани у оквиру државне помоћи у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса. Секторска државна помоћ је имала учешће у укупној државној помоћи у 2020. и 2019. години 1,4%, односно 7,9%.

Регионална државна помоћ у укупно додељеној државној помоћи у 2021. години учествује са 17,3%. Посматрајући износ од 38.401 милиона динара бележи раст у апсолутном износу у односу на претходне две извештајне године. Регионална државна помоћ је у 2020. години износила 24.129 милиона динара, са учешћем у укупној државној помоћи од 8,8%, док је у 2019. години износила 25.238 милион динара, са учешћем у укупној државној помоћи од 22,8%.

COVID-19 мере државне помоћи током 2021. године биле су намењене свим секторима, без изузетка, због чега се она сагледава као посебна категорија. Дакле, додељена су средства у укупном износу од 63.578 милиона динара, са учешћем у укупној

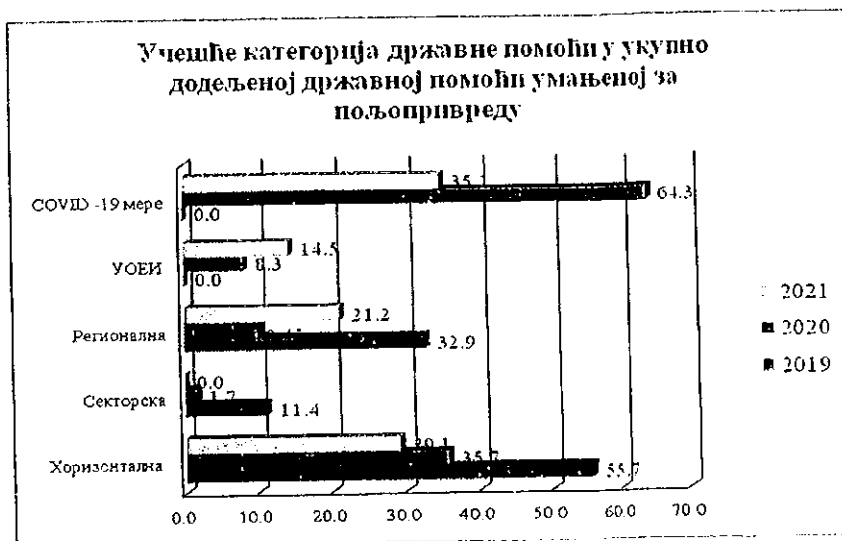
државној помоћи од 28,7%, што бележи смањење у 2021. години у односу на 2020. годину од 57%.

График 3: Учешће појединачних категорија државне помоћи укључујући и пољопривреду у укупној државној помоћи у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године

Анализа учешћа појединих категорија државне помоћи у укупно додељеној државној указује на то да регионална и државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса бележе раст у току 2021. године у односу на претходну извештајну годину.

График 4: Преглед учешћа појединих категорија државне помоћи у додељеној државној помоћи у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године (без пољопривреде)

Секторска државна помоћ се не појављује у току 2021. године с обзиром да су у овом извештају подаци који се односе на саобраћај сврстани у оквиру државне помоћи у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса. Секторска државна помоћ је имала учешће у овако посматраној државној помоћи у 2020. и 2019. години 1,7%, односно 11,4%.

3.2.1. Хоризонтална државна помоћ

Хоризонтална државна помоћ указује на постизање циљева, као што су запошљавање, регионални развој, заштита животне средине, истраживање и развој. Значајно је истаћи да се у извештајном периоду за 2021. годину не појављује државна помоћ за санацију и реструктурирање учесника на тржишту у тешкоћама.

Табела 5: Структура хоризонталне државне помоћи у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године

Износи у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	2019. год.	2020. год.	2021. год.	Индекс 21/19	Индекс 21/20
Истраживање и развој	539,1	438,0	358,0	66	82
Усавршавање	0,0	0,0	0,0	-	-
Запошљавање	7.455,2	12.375	20.026	269	162
МСП	3,8	0,0	0,0	-	-
Заштита животне средине	17.293,2	19.223	27.695	160	144
Култура и информисање	2.958,2	2.334	4.169	141	179
Санација и реструктурирање	264,9	0,0	0,0	-	-
Остало	14.243,4	925,7	507,0	4	55
Укупно	42.758	35.296	52.755	123	149

Према подацима исказаним у Табели 4, хоризонтална државна помоћ у 2021. години је, апсолутном износу приметно већа у односу на 2020. и 2019. годину. Битно је истаћи податак за државну помоћ за запошљавање који у току 2021. године бележи повећање за 62% у односу на 2020. годину, док у односу на 2019. годину бележи повећање за 169%. Износ државне помоћи за запошљавање у периоду 2019-2021. године бележи константан раст што је констатовано и у претходним извештајима¹⁶.

¹⁶ Годишњи извештаји о додељеној државној помоћи (kkdp.gov.rs)

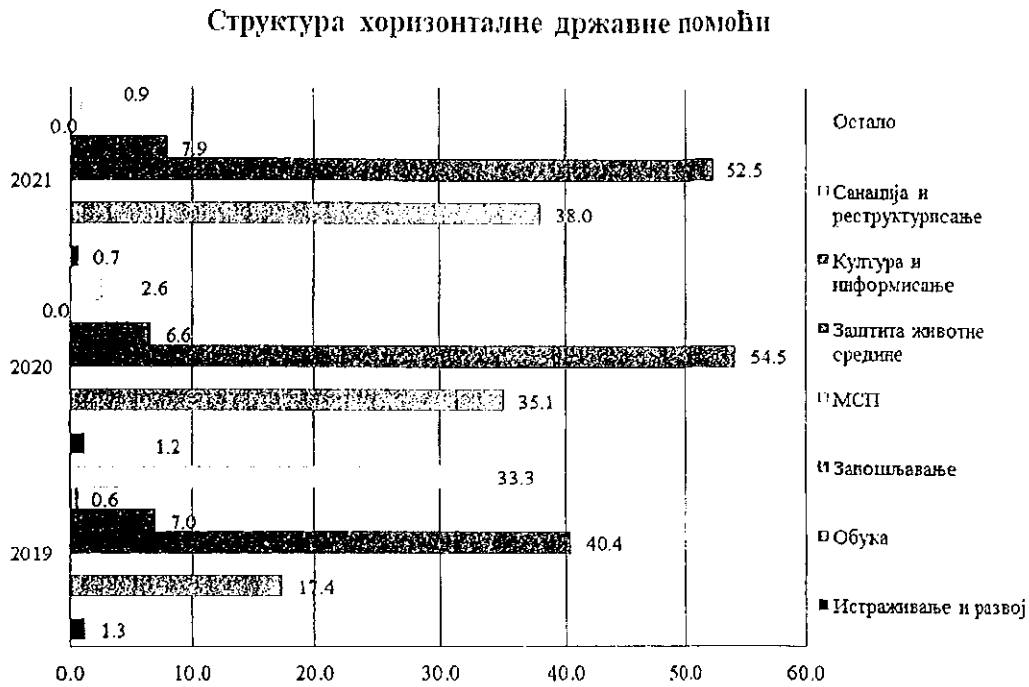
Табела 6: Учешће појединих врста хоризонталне државне помоћи у укупно додељеној хоризонталној државној помоћи у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године

Износи у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	2019. година		2020. година		2021. година	
	Износ	У%	Износ	У%	Износ	У%
Истраживање и развој	539,1	1,3	438,0	1,2	358,0	0,7
Усавршавање	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Запосљавање	7.455,2	17,4	12.375	35,1	20.026	38,0
МСП	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Заштита животне средине	17.293,2	40,4	19.223	54,5	27.695	52,5
Култура и информисање	2.958,2	7,0	2.334	6,6	4.169	7,9
Санација и реструктурирање	264,9	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Остало	14.243,4	33,3	925,7	2,6	507,0	0,9
Укупно	42.758	100	35.296	100	52.755	100

Анализом учешћа појединачних категорија државних помоћи које чине спектар хоризонталне државне помоћи долазимо до закључка да истраживање и развој у посматраном трогодишњем периоду бележи константан пад, као и да државна помоћ за запошљавање, културу и заштиту животне средине бележе константан раст. Значајно је истаћи да категорија државне помоћи „остало“ бележи пад што уједно указује на то да даваоци државне помоћи боље препознају мере државне помоћи и да их у односу на то сврставају у одређене категорије.

График 5: Структура учешћа појединачних категорија хоризонталне државне помоћи 2019-2021. година

Структура учешћа појединачних категорија хоризонталне државне помоћи у 2021. години показује да највеће процентуално учешће од 52,5% има државна помоћ која се односи на заштиту животне средине, као и да за њом следи државна помоћ за запошљавање у процентуалном износу од 38,0%.

Даље, анализирајући хоризонталну државну помоћ у односу на најчешће инструменте доделе државне помоћи, долазимо до тога да је државна помоћ за заштиту животне средине додељивана највише путем *feed-in* тарифа сврстаних у категорију „остало”, док је државна помоћ за запошљавање највише додељивана путем пореских подстицаја, како је то приказано у Табели 7.

Табела 7: Хоризонтална државна помоћ према инструментима доделе 2021. године

Износи у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	Субвенција	У %	Порески подстицаји	У %	Повољни кредити	У %	Остало	У %	Укупно
Истраживање и развој	358,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	358,0
Усавршавање	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Запошљавање	429,0	0,8	19.597	37,1	0,0	0,0	0,0	0,0	20.026
МСП	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Заштита животне средине	4.950	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0	22.745	43,1	27.695
Култура и информисање	4.169	7,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4.169
Санација и реструктурирање	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Остало	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	507,0	1,0	507,0
Укупно	9.906	18,8	19.597	37,1	0,0	0,0	23.252	44,1	52.755

Хоризонтална државна помоћ је у 2021. години додељивана путем субвенција у процентуалном износу од 18,8%, док се путем пореских подстицаја додељивала у процентуалном износу од 37,1%. Међутим, путем инструмента дефинисаног као „остало“ хоризонтална државна помоћ је додељена у износу од 44,1%, а највише због тога што се у оквиру ове категорије налазе *feed-in* тарифе за заштиту животне средине и таксе које се плаћају за услуге од општег економског интереса у области јавног информисања (РТС и РТВ).

Табела 8: Однос регионалне, хоризонталне и државне помоћи за санацију и реструктурирање

Државна Помоћ	Износи у милионима динара		
	2019. год	2020. год	2021. год
Регионална државна помоћ за улагање	25.238	24.129	38.401
Хоризонтална државна помоћ	42.758	35.296	52.755
Санација и реструктурирање	264,9	0,0	0,0
Укупно	68.260,9	59.425	91.156

Укупна вредност хоризонталне и регионалне државне помоћи за 2021. године износи 91.156 милиона динара. С обзиром да се у извештајном периоду за 2021. годину не појављује државна помоћ за санацију и реструктурирање закључује се да је процентуално гледано износ додељених помоћи (хоризонталне и регионалне) у потпуности опредељен за подстицање развојних циљева. Изведена анализа уједно указује и на то да се овај позитивни тренд започет у 2020. години наставља.

3.2.2. Државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса

Од 2020. извештајне године један део државне помоћи који се раније исказивао у оквиру хоризонталне државне помоћи и то под категоријом „остало“ је сврстан под нову категорију државне помоћи у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса. Ова помоћ је у току 2021. године износила 26.245 милиона динара, док је забележила учешће у укупној државној помоћи од 11,8%. С обзиром да је ово друга извештајна година могуће је упоредити 2020. и 2021. годину, што доводи до закључка да је износ у 2021. години увећан у односу на 2020. годину када је износио 19.180 милиона динара. Ова помоћ је додељивана са локалног, покрајинског и републичког нивоа. Износ у великој мери чине средства намењена јавним медијским сервисима и другим великим јавним предузећима. Ова врста државне помоћи је додељивана путем следећих инструмената доделе државне помоћи: субвенција (13.814 милиона динара) и остало (12.431 милион динара).

3.2.3. Секторска државна помоћ

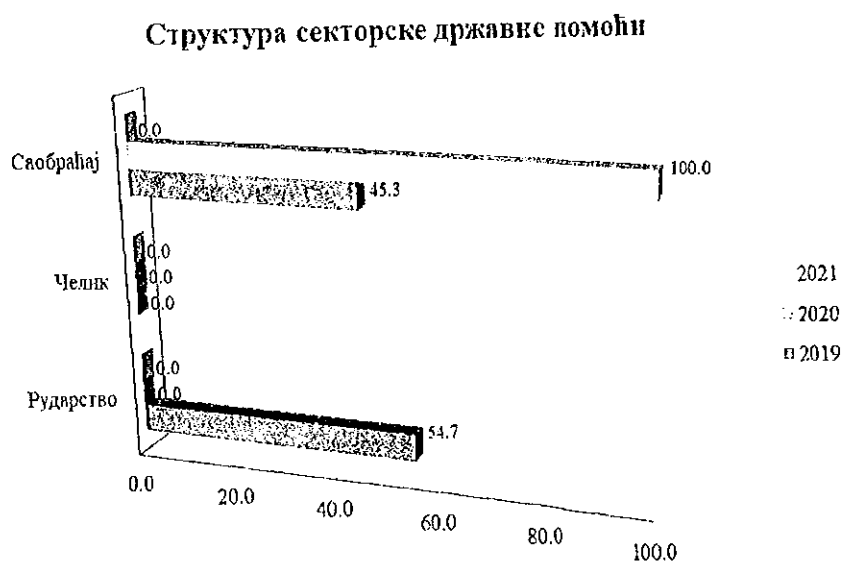
Секторска државна помоћ је намењена учесницима на тржишту у појединим секторима што је чини изузетно селективном и у великој мери утиче на конкуренцију на тржишту.

Табела 9: Секторска државна помоћ у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године

Износи у милионима динара			
Сектор	2019. год	2020. год	2021. год
Рударство	4.785	0,0	0,0
Саобраћај	3.960	3.900	0,0
Челик	0,0	0,0	0,0
Укупно	8.745	3.900	0,0

Секторска државна помоћ се није додељивала у 2021. години, док се у претходним извештајним периодима постепено умањивала. Секторска државна помоћ је имала учешће у укупној државној помоћи у 2020. и 2019. години 1,4%, односно 7,9%.

График 6: Структура секторске државне помоћи у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године

Додељена државна помоћ у сектору саобраћаја се односила на помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса намењена Акционарском друштву за железнички превоз путника „Србија воз”. У овом извештају наведени подаци су сврстани у оквиру државне помоћи у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса због чега нема података о овој државној помоћи у оквиру секторске помоћи.

3.2.4. Регионална државна помоћ за улагање

Регионална државна помоћ се додељује ради подстицања развоја мање развијених, односно неразвијених региона и усмерена је на ублажавање структурних проблема и неравномерности у развоју. Ова категорија државне помоћи подразумева мере које подстичу економску активност да би се смањиле економске, природне, социјалне, демографске и друге разлике у мање развијеним регионима.

Табела 10: Регионална државна помоћ у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године

Показатељ	Износи у милионима динара				
	2019. год	2020. год	2021. год	Индекс 21/19	Индекс 21/20
Државна помоћ (без пољопривреде)	76.741	230.792	180.979	235	78
Регионална државна помоћ за улагање	25.238	24.129	38.401	152	159
% учешћа регионалне државне помоћи за улагање	32,9	10,5	21,2	-	-

Регионална државна помоћ у укупно додељеној државној помоћи 2021. године из које је искључена пољопривреда учествује са 21,2% и износи 38.401 милиона динара, што у односу на претходне две извештајне године представља увећање. Овако посматрана регионална државна помоћ је 2020. године износила 24.129 милиона са учешћем од 10,5%, док је у 2019. години износила 25.238 милион динара, са учешћем од 32,9%. Такође, ова помоћ је додељивана путем следећих инструмената доделе државне помоћи: субвенције (15.007 милиона динара), порески подстицаји (22.897 милиона динара), кредити по повољнијим условима додељивани преко Фонда за развој Републике Србије (49 милиона динара), остало (448 милиона динара). Под инструментом „остало“ подразумева се додела грађевинског земљишта у јавној својини са умањеном накнадом или без накнаде која се плаћа за отуђење грађевинског земљишта, закуп пословног простора у јавној својини који се даје без или са умањеном накнадом у виду закупа и сл.

3.2.5. COVID-19 мере државне помоћи

COVID-19 мере државне помоћи настале су као одговор Европске уније на озбиљну кризу изазвану епидемијом заразне болести COVID-19 која је једнако погодила друштво и привреду због чега је била неопходна правовремена реакција како би се ублажиле последице. У том смислу, креиране су мере којима се отклањају поремећаји у привреди а односе се на отклањање штетних последица и озбиљни поремећаја у привреди и мере државне помоћи кроз докапитализацију учесника на тржишту.

У складу са наведеним од извештаја за 2020. годину прати се ова категорија државне помоћи што омогућава да се у овом извештају изведе упоредна анализа. У 2021. години ова категорија помоћи је износила 63.578 милиона динара док је у 2020. години износила 148.287 милиона динара чиме се бележи умањење за 57%. У 2021. години ова помоћ се додељивала путем следећих инструмената доделе државне помоћи: субвенција (58.367 милиона динара), повољних кредита (59 милиона динара), остало (969 милиона динара), гаранције (1.513 милиона динара) и отпис дуга (2.670 милиона динара).

Државну помоћ која се односи на COVID-19 мере додељивале су поједине локалне самоуправе, као и следеће институције:

- Министарство привреде на основу Закона о утврђивању финансијске подршке привредним субјектима за одржавање ликвидности и обртна средства у отежаним економским условима услед пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2;
- Министарство трговине, туризма и телекомуникација, на основу: Уредбе о утврђивању Програма подршке раду ноћних клубова због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2; Програма распореда и коришћења субвенција за подршку раду хотелске индустрије Србије због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2; Уредбе о утврђивању Програма расподеле и коришћења субвенција за подршку раду угоститељске и туристичке привреде због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2;
- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, на основу: Закључка Владе 05 број: 401-4130/2021 од 12. маја 2021. године којим су опредељена средства за „Србија карго“ а.д. као мере којим се ублажавају потешкоће у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2; Закључка Владе 05 број: 401-11953/2021 од 23. децембра 2021. године којим су опредељена средства за „Србија карго“ а.д. и „Србија воз“ а.д.; Програма распореда и

коришћења субвенција за подршку аутобуских превозника због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 (Закључак 05 број: 401-1279/2021 од 11. фебруара 2021. године);

- Министарство финансија, на основу: Закона о утврђивању гарантне шеме као мера подршке привреди за ублажавање последица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-Co-V-2 и Закона о утврђивању друге гарантне шеме као мера додатне подршке привреди услед продуженог негативног утицаја пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-Co-V-16; Уредбе о утврђивању Програма директних давања из буџета Републике Србије привредним субјектима у приватном сектору у циљу ублажавања економских последица проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-Co-V-2.

3.3. Инструменти додељене државне помоћи у 2021. години у Републици Србији

Доделом државне помоћи корисник стиче повољнији положај на тржишту у односу на конкуренте. Она се додељује из јавних средстава и зависно од инструмената доделе, може представљати сваки стварни или потенцијални јавни расход или умањено остварење јавног прихода (члан 3. став 1. Закона).

Инструменти доделе државне помоћи представљају начин путем којег давалац државне помоћи додељује јавна средства. Давалац државне помоћи може изабрати да додељује јавна средства у виду директног инструмента као што је пренос новчаних средстава (бесповратна средства) или неког индиректног инструмента као што је гаранција државе.

Неопходно је истаћи да је давалац државне помоћи дужан да државну помоћ која се додељује у облику субвенције (бесповратних средстава) изрази у бруто новчаној противвредности тј. износу пре одбитка пореза и других накнада. Такође, ако се државна помоћ додељује кроз друге инструменте државне помоћи, давалац је дужан да изврши транспарентани приказ кроз новчану противвредност која је изражена у номиналном износу. Поред тога, државна помоћ која се исплаћује у више рата се мора дисконтовати на вредност у тренутку доделе при чему се за дисконтовање користи дисконтна стопа која важи у тренутку доделе.

Државна помоћ у Републици Србији је 2021. године додељивана путем следећих инструмената (члан 3. став 4. Закона):

- бесповратна средства (субвенција),
- фискална олакшица - умањење или ослобођење од плаћања пореза, доприноса, царина и других фискалних дажбина (пореска олакшица),
- кредити дати по повољнијим условима од тржишних (повољни кредити),
- гаранција државе, сваког правног лица које располаже и/или управља јавним средствима или другог даваоца државне помоћи, дата по условима повољнијим од тржишних (гаранције),
- отписа дуга према држави, локалној самоуправи или правном лицу које управља или располаже јавним средствима (отпис дуга), и
- продаја непокретности у јавној својини без накнаде или по цени нижој од тржишне, ослобађање од плаћања такси, *feed-in* тарифе (остало).

Табела 11: Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године према инструментима доделе (укључујући и сектор пољопривреде)

Износи у милионима динара

Инструмент Доделе	2019.	У	2020.	У	2021.	У	Индекси	
	год.	%	год.	%	год.	%	21/19	21/20
Субвенције	61.293,2	55,4	225.213	82,6	137.991	62,1	225	61
Порески подстицаји	24.592,2	22,2	28.412	10,4	42.494	19,2	173	150
Повољни Кредити	1.871	1,7	552,0	0,2	108,0	0,1	6	20
Гаранције	264,9	0,2	0,0	0,0	1.513	0,7	-	-
Остало	22.703	20,5	18.506	6,8	37.100	16,7	163	200
Отпис Дуга	0,0	0,0	0,0	0,0	2.670	1,2	-	-
Укупно	110.724	100	272.683	100	221.876	100	200	81

Путем субвенција у 2021. години је додељено 62,1% укупно додељене државне помоћи, док је путем пореских подстицаја укупно додељено 19,2% државне помоћи. Износ нето државне помоћи по основу одобрених повољних кредита 2021. године је био 108 милиона динара, а 2020. и 2019. године нето државна помоћ по основу одобрених повољних кредита износила је 552 милиона динара односно и 1.871 милиона динара.

График 7: Структура инструмената доделе државне помоћи у Републици Србији 2019, 2020. и 2021. године

Коришћење одређеног инструмента доделе државне помоћи мора одговарати тржишном недостатку који се настоји отклонити у датом моменту при чему је неопходно водити рачуна о томе да се изабере инструмент који ће имати најмањи утицај на конкуренцију.

3.3.1. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2021. године према инструментима доделе

Табела 12. Инструменти доделе државне помоћи у 2021. години
Износи у милионима динара

Редни број	Категорија	ИНСТРУМЕНТИ ДОДЕЛЕ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ						
		Субвенције	Порески подстицаји	Повољни кредити	Остало	Гаранције	Отпис дуга	Укупно
A	Пољопривреда	40.897	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40.897
B (B+III+IV)	Индустрија и услуге	38.727	42.494	49,0	36.131	0,0	0,0	117.401
I	Хоризонтална државна помоћ	9.906	19.597	0,0	23.252	0,0	0,0	52.755
1	Истраживање и развој	358,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	358
2	Усавршавање	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Запошљавање	429,0	19.597	0,0	0,0	0,0	0,0	20.026
4	МСП	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Заштита животне средине	4.950	0,0	0,0	22.745	0,0	0,0	27.695
6	Култура и информисање	4.169	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4.169
7	Санација и реструктурирање	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8	Остало	0,0	0,0	0,0	507,0	0,0	0,0	507,0
II	УОЕИ	13.814	0,0	0,0	12.431	0,0	0,0	26.245
III	Секторска државна помоћ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	Рударство	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2	Саобраћај	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Челик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IV	Регионална државна помоћ за улагање	15.007	22.897	49,0	448,0	0,0	0,0	38.401
B	COVID - 19 мере	58.367	0,0	59,0	969,0	1.513	2.670	63.578
Укупно (A+B+B)		137.991	42.494	108,0	37.100	1.513	2.670	221.876

У 2021. години субвенције остају инструмент којим се током 2021. године највише реализовала додела државне помоћи. Хоризонтални и регионални циљеви се финансирају директним инструментима (субвенције) и индиректним инструментима (порески подстицаји) доделе државне помоћи.

3.3.1.1. Субвенције

Субвенције су и у 2021. години остале најзаступљенији инструмент доделе државне помоћи са учешћем од 62,1% у укупно додељеној државној помоћи. Субвенције износе 137.991 милион динара у којем је највећи удео има износ од 58.367 милиона динара намењен мерама подршке привреди у отежаним условима пословања узрокованих епидемијом заразне болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2. Остатак износа од 79.624 милиона динара је распоређен на пољопривредни сектор и индустрију и услуге.

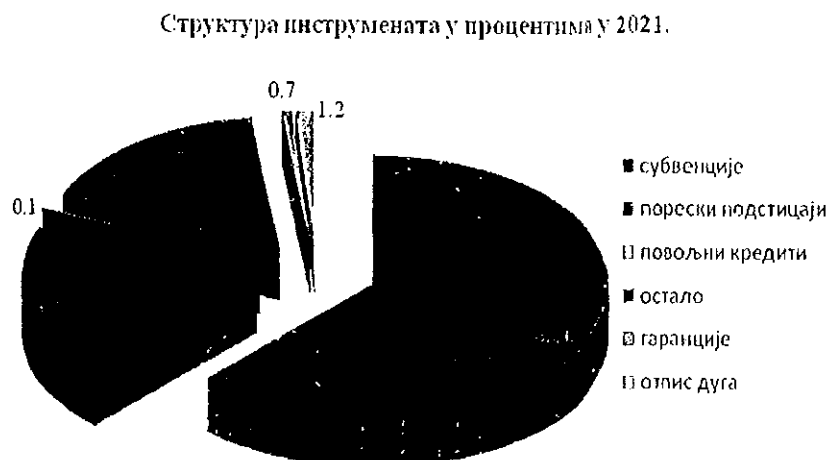
3.3.1.2. Порески подстицаји

Порески подстицаји у 2021. години као инструмент доделе државне помоћи су износили укупно 42.494 милиона динара. У укупном износу као инструмент доделе државне помоћи учествују са 19,2%. За потребе овог извештаја, термин „порески подстицаји“ обухвата: пореске подстицаје одобрене на основу закона којим се уређује порезу на добит правних лица, пореске подстицаје одобрене на основу закона којим се уређује порез на доходак грађана и пореске подстицаје одобрене на основу закона којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање. Овај инструмент се највише користио приликом доделе регионалне државне помоћи и хоризонталне државне помоћи за запошљавање.

3.3.1.3. Повољни кредити

Државна помоћи по основу одобрених повољних кредита 2021. године износи 108 милиона динара, односно заступљена је са 0,1% у укупно додељеној државној помоћи, што представља умањење у односу на претходне две извештајне године. Износ државне помоћи садржан у повољним кредитима (одобреним под условима повољнијим од услова на банкарском тржишту капитала) представља позитивни ефекат повољније каматне стопе по којима су кредити одобрени, у односу на референтну каматну стопу, која је објављена на сајту Комисије www.kkdp.gov.rs. Овај инструмент се највише користио приликом доделе регионалне државне помоћи и COVID-19 мера државне помоћи.

График 8: Структура инструмената доделе државне помоћи у Републици Србији 2021. године (са пољопривредом)

3.3.1.4. Остало

Остали инструменти доделе државне помоћи чине 16,7% укупно додељене државне помоћи, док је њихов апсолутни износ 37.100 милиона динара. Остали инструменти обухватају продају непокретности у јавној својини без накнаде или по цени нижој од тржишне, ослобађање од плаћања локалних такси, *feed-in* тарифе, таксе намењене РТС и РТВ и сл. Овај инструмент се највише користио приликом доделе државне помоћи за заштиту животне средине, регионалне државне помоћи, УСЕИ и реализације COVID-19 мера државне помоћи.

3.3.1.5. Гаранције

Гаранције као инструмент доделе државне помоћи чине 0,7% укупно додељене државне помоћи, док је апсолутни износ 1.513 милиона динара. Овај инструмент се користио приликом реализације COVID-19 мера државне помоћи¹⁷.

3.3.1.6. Отпис дуга

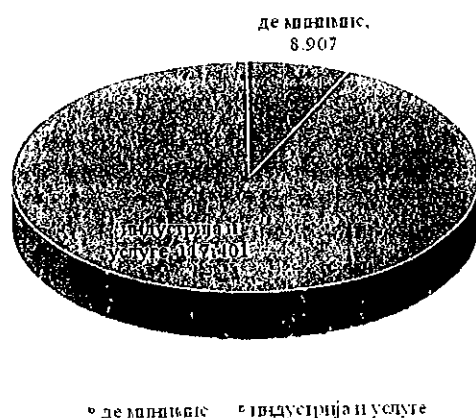
Отпис дуга као инструмент доделе државне помоћи чини 1,2% укупно додељене државне помоћи, док је апсолутни износ овог инструмента 2.670 милиона динара. Овај инструмент се користи приликом реализације COVID-19 мера државне помоћи.

¹⁷ Закони о гарантним шемама Министарства финансија

4. ПОМОЋ МАЛЕ ВРЕДНОСТИ (*de minimis* помоћ)

Закон о контроли државне помоћи дефинише помоћ мале вредности (*de minimis* помоћ) као помоћ која нема значајан утицај на нарушавање конкуренције на тржишту и на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније. *De minimis* помоћ се не пријављује Комисији, имајући у виду да не представља државну помоћ, већ одлуку о оправданости доделе доноси давалац *de minimis* помоћи, који обавештава Комисију о додељеној *de minimis* помоћи.

График 9: Однос помоћи мале вредности и државне помоћи додељене за индустрију и услуге 2021. године

De minimis помоћ прати се одвојено од државне помоћи и није приказана у укупном износу додељене државне помоћи. *De minimis* помоћ се може доделити за било коју намену, осим за набавку друмских теретних возила учесницима на тржишту који обављају услуге превоза терета, подстицање извоза, односно за успостављање и функционисање дистрибутивне мреже или за друге текуће расходе повезане са извозном делатношћу, давање предности домаћим производима у односу на увозне производе.

Наиме, *de minimis* помоћ може да се додели појединачном учеснику на тржишту у висини до 23.000.000,00 динара, а у сектору друмског саобраћаја у висини до 11.500.000,00 динара, под условим да се средства неће користити за куповину возила за обављање делатности друмског превоза терета, у било ком периоду у току три узастопне фискалне године.

Додељена помоћ мале вредности 2021. године је износила 8.907 милиона динара, од чега је 7.439 милиона динара додељено са републичког нивоа, 523,0 милиона динара

додељено је са покрајинског нивоа, а 945,0 милиона динара је додељено са нивоа јединица локалне самоуправе. У односу на 2020. годину када је *de minimis* помоћ износила 6.296 милиона динара, додељена *de minimis* помоћ у 2021. години бележи увећање за 41%. Ова врста помоћи се највише додељује путем субвенција, с тим да се јављају и царинске олакшице као инструмент доделе које у 2021. години износе 80.837.440,00 динара. Измене закона којима се уређује област јавног информисања омогућиле су да се суфинансирање одређених пројеката јавног информисања подведе под ову врсту помоћи. Наиме, изменама прописа пројектно суфинансирање јавног информисања је окарактерисано као *de minimis* помоћ која се може додељивати са свих нивоа власти. Кроз различите програме подстицаја доделило *de minimis* помоћ за развој малих и средњих привредних субјеката и предузетника. Такође, је значајни износ ове помоћи намењен истраживању, иновацијама и развоју, запошљавању, као помоћи додељене у ванредним околностима проузрокованим епидемијом заразне болести COVID-19.

Табела 13: *De minimis* помоћ у периоду 2019-2020. година

Ниво доделе	2019. год	2020. год	2021. год	Индекс 2021/2019	Индекс 2021/2020
Републички	6.335	5.215	7.439	117	143
Покрајински	351,0	251,0	523,0	149	208
Локалне самоуправе	663,0	830,0	945,0	143	114
Укупно	7.349	6.296	8.907	121	141

De minimis помоћ је забележила раст у укупном износу у 2021. години за 41% у односу на 2020. годину а за 21% у односу на 2019. годину.

У складу са чланом 48. Закона, Комисија води регистар *de minimis* помоћи који садржи податке о даваоцу, кориснику, правном основу за доделу помоћи, инструменту и износу помоћи. Регистар представља јединствену електронску базу података. Давалац државне помоћи је дужан да води евиденцију о додељеној помоћи и да достави Комисији податке неопходне за вођење наведеног регистра¹⁸.

¹⁸ *De minimis* регистар (kkdp.gov.rs)

5. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

На основу досадашње праксе, може се закључити да је свест давалаца државне помоћи о обавези пријаве државне помоћи на оцену усклађености пре доделе државне помоћи знатно побољшана, имајући у виду да је Комисија првенствено у поступку претходне контроле доносила решења којим је утврђивала постојање и оцену усклађености пријављене државне помоћи. „*Ex-ante*“ контрола и „*standstill*“ клаузула омогућавају превентивно деловање односно заштиту тржишта и конкуренције од потенцијалне дисторзије коју државна помоћ може имати.

Додела државне помоћи за реализацију хоризонталних циљева (запошљавање, регионални развој, заштита животне средине, истраживање и развој и регионални развој) у 2021. години наставља започети балансиран тренд у претходним извештајним периодима. Износи који се додељују за ову врсту циљева су прилично уједначени и константни. Тако је у 2021. години износ средстава опредељен за остварење циљева везаних за запошљавање увећан за 62% у односу на 2020. годину, а у односу на 2019. годину за 169%. Средства која се издвајају за запошљавање имају тренд раста из године у годину. У оквиру хоризонталних циљева су и средства издвојена за заштиту животне средине забележила раст у 2021. години у односу на 2020. и 2019. годину и то за 44%, односно за 60%. Даље, за циљеве који се тичу регионалног развоја у 2021. години издвојен је износ од 38.401 милион динара који је знатно већи у односу на претходне две извештајне године, за 59%, односно 52%. Требало би истаћи да се у 2021. години наставља тренд којим се не додељује државна помоћ за санацију и реструктурирање, као и секторска државна помоћ и да је таква помоћ у претходним извештајним периодима бележила константан пад.

Од извештаја за 2020. годину прате се и две нове извештајне категорије државне помоћи које се односе на државну помоћ додељену у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса и државне помоћи у виду COVID-19 мера.

Апсолутни износ државне помоћи у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса у току 2021. године је 26.245 милиона динара, док учешће у укупној државној помоћи износи 11,8%. Даваоци ове врсте помоћи су јединице локалне самоуправе, покрајински органи и управе и релублички органи и органи државне управе. Износ у великој мери чине средства намењена јавним медијским сервисима и другим јавним предузећима. Инструмент доделе ове помоћи су субвенције (13.814 милиона динара) и инструмент категорисан као „остало“ (12.431 милион динара).

Подаци у вези државне помоћи COVID-19 мера упућују на то да је за ове мере у току 2021. године издвојено 63.578 милиона динара, те да су спровођене на локалном и

републичком нивоу и то путем следећих инструмената доделе државне помоћи: субвенција (58.367 милиона динара); кредита (59 милиона динара); остало (969 милиона динара), гаранције (1.513 милиона динара) и отписа дуга (2.670 милиона динара).

Општи закључак је да је потребно наставити са реализацијом мера државне помоћи које се односе на подстицање хоризонталних циљева, као што су запошљавање, регионални развој, заштита животне средине, усавршавање, истраживање и развој.

Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији 2021. године, састављен је и израђен на основу прилога које су доставили даваоци државне помоћи. За тачност, веродостојност, истинитост и потпуност података наведених у достављеним прилозима одговоран је давалац државне помоћи.

Савет Комисије је усвојио овај извештај на 172. седници 22. марта 2023. године.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ
Владимир Антонијевић

